Nr.	Fractie	Vraag	Antwoord
1	GB058	In Leeuwarden haalt Omrin de eerste 2x per jaar gratis grof vuil op, daarna is het € 63 per keer. Graag willen wij weten wat het gratis ophalen de gemeente/Omrin kost.	Voor sec de inzameling van gratis grofvuil zijn de logistieke kosten circa € 600.000,- . Daarnaast zijn de huidge verwerkingskosten hiervan circa € 391.000,-. Het mogelijk aanpassen van het ophaalregime zal ook de verwerkingskosten naar verwachting gaan beïnvloeden.
2	CDA	Pagina 15 Schuldenaanpak. Misschien is het goed om bij grote instanties zoals bijvoorbeeld zorgverzekeraars te chequen of ze bij niet betalen van premie's ook gelijk actie ondernemen naar de cliënten toe.	De Friesland hanteert bij betalingsachterstanden een actief herinnerings- en incassoproces voor achterstanden op de premie, het eigen risico en de eigen bijdragen. Gedurende deze contactmomenten wordt de verzekerde niet alleen gewezen op het openstaande bedrag en de gevolgen van niet betalen, maar ook op de mogelijkheden voor een betalingsregeling en schuldhulpverlening. Pas als de verzekerde niet betaald en ook geen betalingsregeling treft, zal een incassobureau worden ingeschakeld en in het geval van een premieachterstand wordt de verzekerde aangemeld bij het CAK.
3	CDA	Er is sprake van een drietal grote projecten mbt religieus erfgoed. Te realiseren in 2027. Welke objecten betreft het en wat voor begroting ligt hieraan te grondslag en op basis waarvan	Het bedrag is bedoeld voor een subsidieregeling voor ondersteuning bij herbestemming en transformatie van kerkgebouwen en andere ‘bijzondere’ monumentale gebouwen, overeenkomstig het coalitieakkoord. Zowel het genoemde aantal van drie (kerk)gebouwen als het bedrag is louter een inschatting op basis van ontwikkelingen en ervaringen in de afgelopen jaren. Het houdt geen direct verband met concrete gebouwen en concrete projecten. De beoogde subsidieregeling wordt na vaststelling van de begroting uitgewerkt. Wanneer de subsidieregeling door het college is vastgesteld, wordt de raad hierover geïnformeerd.
4	CDA	De begroting vermeldt dat de hervormingsagenda jeugd en de Leeuwarden jeugdagenda worden uitgevoerd, maar specificeert niet welke investeringen, besparingen of budgetverschuivingen in de meerjarenraming zijn verwerkt. Wel budgetten maar geen mutaties.	Er is feitelijk geen sprake van mutaties, maar van toekenning middelen op specifieke onderwerpen, conform het coalitie akkoord. Dit betekent dat de middelen voor de jeugdagenda voor de jaren 2027 en 2028 als volgt worden besteed: •De inzet van verschillende preventieve programma's zoals @ease. Peer-to-peer ondersteuning jongeren bij mentale problemen, € 60.000 •Inzet en ondersteuning concept buurtgezinnen € 100.000 •Zicht op Veiligheid, voorbereiding op Toekomstscenario, € 300.000 •Monitoring Jeugdagenda, € 110.000 •School als vindplaats, € 130.000 •Ontwikkeling en inzet jeugdhulp op school, € 300.000
5	CDA	Welke concrete indicatoren (KPI's) gebruikt het college in 2027 om de voortgang te monitoren van bijvoorbeeld de hervormingsagenda jeugd en de leeuwarder jeugdagenda te monitoren, bijvoorbeeld een nul-meting bij vroegsignalering. Welke concrete indicatoren (KPI's) gebruikt het college in 2027 om de voortgang te monitoren van bijvoorbeeld de hervormingsagenda jeugd en de leeuwarder jeugdagenda te monitoren, bijvoorbeeld een nul-meting bij vroegsignalering.	Aan de hand van data over 2025 en 2026 monitoren we of we richting de ambitie van de Jeugd Agenda bewegen. Waar mogelijk maken we een vergelijking met landelijke en/of provinciale data en benoemen we (onderzochte) redenen voor deze ontwikkeling. In de meeste gevallen kunnen we echter niet met zekerheid zeggen waar stijgingen of dalingen door veroorzaakt worden, wat van invloed is op de verschillende indicatoren is complex en afhankelijk van veel factoren, voor ons zijn de ontwikkelingen dan ook vooral een kompas dat richting geeft aan ons beleid en onze activiteiten.
6	CDA	Pag. 24. Eind 2026 wordt de aanpak van UP geëvalueerd. Kunnen wij hier een schriftelijke evaluatie van krijgen? Krijgt het, bij niet meer doorgaan, een ander vervolg?	Ja, zodra de definitieve evaluatie beschikbaar is kan deze met de raad worden gedeeld. Op basis van de uitkomsten van de evaluatie wordt bepaald welk vervolg hieraan wordt gegeven.
7	CDA	Pag. 39. We zetten in op 3 sporen; versnellen, beter benutten en doorstromen. Hoe verhoudt zich dit tot de schaarste van stroom?	Problemen rond netcapaciteit spelen alleen rondom het spoor versnellen. Bij een aantal van onze bouwlocaties is netcapaciteit niet vanzelfsprekend; daar is intensief contact met Liander over de beschikbaarheid van aansluitingen. De beide andere sporen gaan over de bestaande voorraad: bij beter benutten gaat het om een relatief gering aantal woningen dat we toevoegen per complex of gebied; dit kan vaak nog binnen de bestaande netcapaciteit. Het spoor doorstromen is primair gericht op het wegnemen van belemmeringen voor oudere huishoudens om door te stromen naar een meer passende, meestal bestaande woning. Netcapaciteit is hier geen issue.
8	CDA	In welke dorpen komen de extra Sociaal-Vitaal-groepen? Kunt u daar iets meer over vertellen? Wanneer kunnen we meer informatie verwachten over de Slimotheek; wat houdt het in, waar komt het? Wordt hierbij rekening gehouden met mensen die niet goed kunnen lezen en schrijven?	Er wordt gestart met nieuwe Sociaal Vitaal groepen in Mantgum en Stiens/Britsum. De extra inzet in 2027 en 2028 wordt nog verkend. De Slimotheek komt in de dorpen Grou en Stiens. We willen inwoners, mantelzorgers en professionals op een toegankelijke manier laten ervaren welke technologie helpt om langer zelfstandig thuis te wonen. Dit wordt gedaan op verschillende manieren waarbij rekening wordt gehouden met mensen die niet goed kunnen lezen en schrijven
9	CDA	Pag. 40. Het budget dat voor Leeuwarden Oost beschikbaar komt uit het Realisatiestimulans, wordt via een afwegingskader ingezet. Kan dit worden toegelicht?	We volgen voor het kader de planning zoals opgenomen in de uitvoeringsagenda. Hierin zijn acht sleutelprojecten opgenomen die de meeste impact hebben en als vliegwiel kunnen fungeren voor nieuwe ontwikkelingen in Leeuwarden Oost. Naast deze projecten, willen we wanneer er financiële ruimte is, nieuwe projecten stimuleren. Daarbij is een voorwaarde dat een nieuw project bijdraagt aan de doelen in Leeuwarden Oost. Deze doelen zijn vastgesteld in het plan van aanpak ORV-middelen. Een project levert een bijdrage aan het ontwikkelprogramma Leeuwarden Oost wanneer het: A. De verbinding tussen wijken en met de rest van de stad verbetert: Het doorbreekt fysieke barrières zoals infrastructuur of waterwegen en versterkt routes voor langzaam verkeer. B. Zorgt voor aantrekkelijke en goed functionerende verblijfsplekken: Het creëert veilige, toegankelijke plekken voor ontmoeting, verblijf en spel, en draagt bij aan de levendigheid en samenhang in de buurt. C. Voorzieningen bundelt en versterkt: Het clustert functies zoals onderwijs, zorg, sport en cultuur, en verbetert de bereikbaarheid en werking van de sociale infrastructuur. D. Bijdraagt aan het groenblauwe netwerk: Het versterkt ecologische verbindingen, ondersteunt klimaatadaptatie en biodiversiteit, en stimuleert het gebruik van groen en water in de openbare ruimte. E. Ruimtelijke voorwaarden schept voor kansengelijkheid: Het bevordert een gemengd woningaanbod en draagt bij aan betaalbaar, prettig en toekomstbestendig wonen voor uiteenlopende doelgroepen. F. De ruimtelijke identiteit en trots van de wijk versterkt: Het sluit aan bij de karakteristieken van de wijk, herwaardeert bestaande kwaliteiten en ontwikkelt plekken met betekenis voor bewoners. Wanneer zich nieuwe initiatieven aandienen, worden deze getoetst aan bovenstaande criteria en aan het Ontwikkelprogramma Leeuwarden Oost.
10	CDA	Pag. 80. Dienstverlening/ ondersteuning. Er wordt veel gesproken over slimme data etc. maar waar is concreet de aandacht voor Laaggeletterdheid?	De gemeente houdt bij haar dienstverlening en communicatie rekening met inwoners die moeite hebben met lezen, schrijven of rekenen. Iedereen moet zijn zaken met de gemeente kunnen regelen, ook als iemand minder digitaal vaardig is. Daarom kunnen inwoners zelf kiezen hoe zij contact opnemen met de gemeente. Wie moeite heeft met schriftelijke of digitale informatie, kan persoonlijk contact opnemen en waar nodig extra uitleg of ondersteuning krijgen, bijvoorbeeld aan de balie of via het Meedenkpunt. Medewerkers die veel contact hebben met inwoners zijn getraind om laaggeletterdheid te herkennen en inwoners hierbij te helpen. Ook zorgen we voor begrijpelijke informatie en brieven, met taalniveau B1 als uitgangspunt. Dat geldt ook voor onze digitale dienstverlening, waarbij we zo duidelijk mogelijk uitleggen wat inwoners moeten weten of doen.
11	CDA	Wanneer begint de aanleg van het fietspad langs de Kritewei Wergea? Dat is nl al een paar keer uitgesteld.	Werk is inmiddels aanbesteed en gegund aan de aannemer. De werkzaamheden starten rond eind oktober en zal voor 1 maart 2027 klaar zijn.
12	CDA	Opmerking, geen vraag: Ik mis in de begroting aandacht voor het Frysk/Liwwadders	Geen antwoord nodig.

13	PRO	Wat is de stand van zaken voor het verder aanscherpen van de opdracht voor sportstimulering?	De opdracht sportstimulering is in de dienstverleningsovereenkomst 2025 met BV Sport verder aangescherpt. Waar de eerdere opdracht vooral gericht was op buurtsportcoaches, ligt de focus in 2025 en 2026 op de inzet van beweegcoaches en een clubkadercoach. Deze keuze sluit aan bij een behoefte die we in het sport- en beweeglandschap zien: professionals die activiteiten organiseren en begeleiden, vooral tijdens vakanties en op momenten waarop het voor vrijwilligers moeilijk is om iets op te zetten.
14	PRO	Vanaf 2027 worden er maatwerkplannen per wijk of dorp gemaakt. Op basis van welke informatie en afwegingen komen deze tot stand en op welke onderwerpen wordt meer of minder inzet gegeven?	De maatwerkplannen worden onder begeleiding van de beleidsadviseurs sociale basis gemaakt met vertegenwoordigers van wijkpanels/dorpsbelangen, wijkverenigingen/dorpsverenigingen, de betreffende opbouwwerker en de betreffende wijk- en dorpscoördinator. Zij vormen de kern. Als er in de wijken en dorpen andere maatschappelijke organisaties structureel aanwezig zijn, dan kunnen die ook aanschuiven. Dat is maatwerk. De uitvoering van de plannen wordt ook gedaan met deze groep. Daar waar kan en inwoners willen, worden deze ook betrokken bij de uitvoering. Mochten er andere partijen nodig zijn bij de thema's die spelen in het gebied, dan worden die ook aangehaakt.
15	PRO	Wat is de rol van Trigion security bij de samenwerking voor het Toezichtmodel?	Trigion is maandag t/m zaterdag met een koppel in het winkelgebied. Op maandag vanaf 11.00 – 18.15 uur, dinsdag/woensdag/vrijdag en zaterdag van 09.30 – 18.15 uur en op donderdag vanaf 09.30 – 21.15 uur. Ze zijn bij elke briefing aanwezig. Trigion heeft onder de vlag van het Keurmerk Veilig Ondernemen een specifieke taak in het opleggen en beheren van Collectieve Winkelontzeggingen, geven ondersteuning bij het afhandelen van aangiften en waarschuwen via de website CWO, mail en Twitter winkeliers voor bijvoorbeeld actieve winkeldieven en skimmen.
16	PRO	Er missen veel indicatoren bij de verplichte beleidsindicatoren leefomgeving. Wat is hiervan de oorzaak?	De 7 indicatoren die zijn opgenomen onder het programma Leefomgeving zijn de enige verplichte indicatoren zoals vastgesteld binnen het BBV. De reden dat het er nu wellicht minder lijken, is omdat de indicatoren voor veiligheid i.v.m. de nieuwe begrotingsindeling onder een ander programma opgenomen worden. Deze zaten voorheen ook in het programma 'Betaalbaar wonen in een gezonde en veilige leefomgeving'.
17	PRO	Op bladzijde 83 staan getallen en percentages voor mutaties bij programma bestuur en programma ondersteuning. Kloppen deze?	Het begrotingssaldo van het programma Bestuur daalt van € 6,815 mln. in 2026 naar € 6,710 mln. in 2027. Dit is betekent een daling van € 0,1 mln., wat overeenkomt met -2%. Het begrotingssaldo van het programma Ondersteuning verbetert doordat het negatieve saldo afneemt. Dit saldo gaat van -/- € 486,8 mln. in 2026 naar -/- € 476,4 mln. in 2027, een verbetering van € 10,4 mln., wat ook neerkomt op -2%. Samenvattend kloppen zowel de genoemde bedragen als de percentages op pagina 83.
18	PRO	Is er een nadere categorisering te maken van de WOO-aanvragen in 2025?	Woo-besluiten publiceren we op onze gemeentewebsite. Per Woo-besluit wordt aangegeven wat het onderwerp van het verzoek is. Bij Woo-besluit is er een jaaroverzicht 'Woo-verzoeken 2025' openbaar gemaakt (zie bijlage). Dit overzicht geeft schematisch weer op welke onderwerpen de Woo-verzoeken uit 2025 betrekking hebben.
19	PRO	De bijdrage aan de Veiligheidsregio Fryslân neemt van 2027 op 2028 met bijna 6% toe. Wat is daarvan de achtergrond?	De gemeentelijke bijdrage aan Veiligheidsregio Fryslân stijgt van 2027 naar 2028 met circa 5,9%. Deze stijging is hoger dan uitsluitend de gehanteerde loon- en prijsindex, omdat ook bijvoorbeeld de kapitaallasten toenemen. De Veiligheidsregio heeft een omvangrijk investeringsprogramma, met vooral in 2028 een duidelijke investeringspiek. De gevolgen daarvan worden via rente en afschrijvingen verwerkt in de kapitaallasten van de begroting. Deze lasten komen bovenop de reguliere loon- en prijsindexatie en werken daarmee door in de gemeentelijke bijdrage.
20	PRO	Het doel is dat meer inwoners langer thuis wonen, maar mantelzorg heeft geen doel, indicator of budget; er loopt alleen een onderzoek naar voorlichting over gezond eten. Welke steun krijgen mantelzorgers bij dementie en mentale belasting, nu de huishoudelijke hulp vanaf 2029 deels wegvalt? (p. 13 / 21 / 24)	Vanuit de Wmo ondersteunen we mantelzorgers Dit gebeurt met name via Team Mantelzorg van Amaryllis. Mantelzorgers kunnen hier terecht met vragen, zowel over het bieden van zorg als over het vinden van ondersteuning in het volhouden van hun taken. Hierbij is specifiek aandacht voor mensen met dementie en hun naasten. Een van de ondersteuningsmanieren is logeerzorg in een logeervoorziening. Dit is tijdelijke opvang voor mensen die normaal thuis zorg ontvangen. Dat de zorgontvanger even buiten de deur logeert, ontlast mantelzorgers. We zoeken hierbij de komende tijd o.a. aansluiting bij het project Logeerzorg.nl. Dit is een Friese Booking.com-achtig platform om het aanbod van logeerplekken voor mensen met dementie inzichtelijk te maken.
21	PRO	Vanaf 2029 ontvangt de gemeente € 8,85 mln per jaar minder voor huishoudelijke hulp, op een budget van € 15,4 mln. Het college schrijft zelf dat nog moet blijken of de verlaging realiseerbaar is. Waarom staat dit niet in de risicoparagraaf, en hoeveel cliënten raakt het? (p. 29 / 121-127 / 188)	Met betrekking tot de vraag of de verlaging realiseerbaar is, kunnen we nu weinig over zeggen. Op dit moment ontvangen 3810 inwoners hulp bij het huishouden. We hebben nog geen informatie voor welke doelgroep de huishoudelijke hulp wel beschikbaar zal blijven. U heeft wat betreft de risico paragraaf een punt. Op het moment dat er meer duidelijkheid is, kunnen we hierover een betere afweging maken.
22	PRO	Volgens de ene passage wordt al gewerkt aan steunpunten voor mensen met een ernstige psychische aandoening, volgens de andere volgen hierover pas later afspraken. Wat is de stand, en hoe wordt de Rapid Responder GGZ na 2028 gefinancierd, nu overlast door verwarde personen stijgt? (p. 21 / 24 / 73 / 102)	De gemeente Leeuwarden heeft al laagdrempelige steunpunten die voldoen aan de landelijk vastgestelde richtlijnen. De komende periode verkennen we in hoeverre dit overeenkomt met de nieuwe Rijksakkoorden en regionale afspraken. De overeenkomst voor de Rapid Responder loopt eind 2028 af. Voor het vervolg moeten nog afspraken gemaakt worden. Deze afspraken lopen via Sociaal Domein Friesland.
23	PRO	Huisartsen komen alleen voor in ruimtelijke plannen elders in de gemeente. Is de bereikbaarheid van huisartsenzorg in Leeuwarden-Oost, waar inwoners vaak naar een post elders moeten, onderdeel van de lokale werkagenda AZWA? (p. 24 / 175 / 177)	In het AZWA is aandacht voor huisvestingsproblematiek van huisartsen. De komende jaren heeft het realiseren van duurzame toegankelijkheid en continuïteit van huisartsenzorg in elke regio prioriteit. Dit vraagstuk wordt gezamenlijk opgepakt door de Landelijke HuisartsenVereniging, InEen, Patiëntenfederatie, Zorgverzekeraars Nederland en VWS. De gemeenten zijn hier geen directe partner in. Lokaal werken gemeente Leeuwarden, huisartsenvereniging en de Friesland zorgverzekeraar samen in het zognaamde continuiteitsteam. In dit team worden met in achtneming van elkaars rol en verantwoordelijkheden lokale opgaven rondom huisartsenzorg geagendeerd, besproken en waar mogelijk aangepakt.
24	PRO	Door aflopende contracten met onder meer Amaryllis wordt in 2027 een nieuwe lokale toegang voorbereid. Worden ervaringsdeskundigheid en cultuursensitieve expertise, zoals tolken en sleutelpersonen, onderdeel van die nieuwe toegang? (p. 21)	Op dit moment wordt een voorkeursvariant voor de uitvoering van de toegang uitgewerkt en eind dit jaar aan de raad voorgelegd. We zijn nog niet bezig met de verdere uitwerking en kunnen hier nog geen uitspraak over doen.
25	PRO	Het doel is dat minder kinderen thuis zitten, maar het absoluut verzuim steeg van 11,8 naar 15,0 per 1.000 leerlingen (vergelijkbare gemeenten: 7,4). Welk plan en welke streefwaarde horen hierbij, en is de capaciteit van leerplicht toereikend? (p. 13 / 18 / 31)	Momenteel wordt er gewerkt aan een plan van aanpak. Daarbij is het van belang te benadrukken dat thuiszitten vaak het gevolg is van complexe en meervoudige problematiek en verschillende oorzaken kan hebben. Dit kan daarom niet uitsluitend alleen vanuit leerplicht worden opgelost maar vraagt om een gezamenlijke aanpak met onderwijs, ouders, leerplicht en jeugdhulp. In het kader van het plan wordt tevens onderzocht of de huidige capaciteit van leerplicht voldoende aansluit bij de aard en omvang van de opgave.

26	PRO	Op blz 28 staat dat een budget voor de brede aanpak dakloosheid is overgeheveld naar 2026. Is dit budget in 2026 hiervoor gebruikt en wat zijn de resultaten?	De middelen worden ingezet voor de uitvoering van het programma brede aanpak dakloosheid. Dit programma eindigt eind dit jaar. De activiteiten uit het programma worden op dit moment geëvalueerd en dan zijn de resultaten bekend. Het budget wordt dit jaar niet volledig besteed. Het restant van het budget wordt gereserveerd voor verplichtingen die vanuit programma nog doorlopen in 2027 en voor het Regionaal Beleidskader Aanpak Dakloosheid. De Friese wethouders WMO besluiten in december 2026 over het Regionaal Beleidskader. Aansluitend volgt de besluitvorming in de colleges en raden van de 18 Friese gemeenten.
27	PRO	Blz 122: wanneer kunnen we aanvullende informatie over de situatie bij caparis verwachten	Medio november 2026 wordt er een informatieve sessie georganiseerd over de ontwikkelingen met betrekking tot de sociale infrastructuur. Daarnaast bereidt het college momenteel een proces voor waarin de toekomstige ontwikkeling en Caparis wordt bezien in samenhang met de bredere ontwikkeling van de sociale infrastructuur en het Sociaal Ontwikkelbedrijf. Daarbij wordt zowel gekeken naar de maatschappelijke opgaven en de toekomstige dienstverlening als naar de organisatorische, financiële en regionale consequenties. De afstemming met de andere betrokken gemeenten maakt onderdeel uit van dit proces. De komende periode wordt de bestuurlijke aanpak, inclusief de planning en de momenten van informatievoorziening en besluitvorming, nader uitgewerkt en besproken met de betrokken portefeuillehouders. Het college zal de gemeenteraad informeren over het vervolgproces zodra hierover bestuurlijke afstemming heeft plaatsgevonden.
28	PRO	p.38 subsidieregeling Klimaatbewust Leeuwarden: hoeveel is hiervan in 2026 gebruik gemaakt? In hoeverre is het een succes?	Sinds 2018 is in toenemende mate gebruik gemaakt van de subsidie klimaatbewust. Dit heeft ertoe geleid dat de middelen voor deze subsidie in 2023 zijn verhoogd van 100.000 euro naar 150.000 euro. Dit was nodig omdat in 2023 en 2024 jaarlijks ongeveer voor 140.000 euro aan subsidie is uitbetaald. In 2025 is er 115.000 euro uitbetaald aan subsidie. Voor 2026 verwachten we dat we ongeveer 100.000 euro aan subsidie gaan uitbetalen.
29	PRO	p.44 Korte ketens: op welke wijze worden deze gestimuleerd?	Korte ketens worden gestimuleerd door initiatieven te promoten, door borging in (visie)documenten , actief te zijn in diverse gebiedsprocessen en als organisatie zelf het goede voorbeeld te geven. Omgevingsvisie In de huidige omgevingsvisie is het volgende opgenomen: “Korte ketens tussen producent en consument zien we als meerwaarde om tot een betere afstemming tussen producent en consument te komen en daardoor minder voedselverspilling en minder transport (dus minder CO2-uitstoot).” Uitvoeringsagenda Landelijk Gebied Het coalitieakkoord en de omgevingsvisie zijn vertaald in Uitvoeringsagenda Landelijk Gebied. Deze is door het college vastgesteld en aan de gemeenteraad ter informatie aangeboden op 28 september 2026. In de agenda staan de volgende activiteiten gericht op het stimuleren van korte ketens. Deze zijn: - Deelname van korte keten initiatieven aan de duurzame markten van de gemeente. Bezoekers maken kennis met streekproducten. - Faciliteren en ondersteunen van het evenement Toer de Boer. Tijdens dit evenement kunnen inwoners deelnemende agrarische bedrijven bezoeken en kennis maken met streekproducten en deze nuttigen en kopen. - Er worden verbindingen gelegd gericht op de opzet van korte ketens in gebiedsprocessen o.a. Baarderadiel en in de Greidhoeke. De gemeente heeft een project gericht op de logistiek rond de korte keten in de Greidhoeke mee gefinancierd. De uitkomsten worden gebruikt voor de opzet van een bioregio in de Greidhoeke.
29 - vervolg		*Vervolg van hierboven*	- De gemeente Leeuwarden is deelnemer in de opzet van een Bioregio. Dit is een regio met een duurzaam landbouw- en voedselsysteem waarbij aandacht is voor natuur, biodiversiteit en gezondheid. Er wordt gestreefd naar een zo kort mogelijke keten waarbij gezonde streekproducten centraal staan. Op 9 december 2025 is college en raad geïnformeerd over het programmaplan Bioregio. Hierin staan de activiteiten van de Bioregio. Voorbeelden van korte ketenprojecten uit het programmaplan zijn onder andere: campagnes lokaal voedsel, pilot keukens zorg, van grond tot mond, organiseren van netwerkevenementen tussen particulieren uit de voedsel- en landbouwsector, ondersteunen 10 voedselgemeenschappen, marktmeester korte ketens en regiomerk. - De opzet van de bioregio in de Greidhoeke wordt gekoppeld aan de opzet van een Friese Voedselalliantie. In de Friese Voedselalliantie worden alle partijen die betrekking en invloed hebben op de korte keten gekoppeld. De gemeente Leeuwarden is hierbij op vele manieren betrokken o.a. via Planting Health. - Planting Health is een meerjarig onderzoeksproject geleid door Martina Sura van Van Hall Larenstein University of Applied Sciences. Het project onderzoekt hoe de kwaliteit van ons voedsel wordt beïnvloed door wat er gebeurt in de hele keten, van bodem tot bord. De gemeente Leeuwarden is consortiumpartner in Planting Health. Eigen organisatie De gemeente wil zelf ook het goede voorbeeld geven, door in de eigen organisatie ook te werken aan korte ketens. Dit kan onder andere door de keuzes van producten in het assortiment. Met betrekking tot de aanbesteding van de nieuwe catering stond het volgende in het Plan van Eisen: “In de assortimentskeuze zijn er meer plantaardige eiwitten en minder dierlijke eiwitten, minder bewerkt voedsel, meer vers, meer uit het seizoen en bij voorkeur lokaal geproduceerd of geteeld en biologisch.”.G32
30	PRO	p.46: Doel is in 2035 50% circulair te zijn. Op welk percentage zaten wij in 2025? Is het doel realistisch?	Dit is een doelstelling de we in Fries verband nastreven (als lid van Circulair Fryslân). Friesland als geheel kwam in 2025 op 10,6% circulariteit uit. De doelstelling voor 2035 is bewust ambitieus gekozen, omdat we als koploper voorop willen (blijven) lopen op het gebied van circulariteit. Het valt op dit moment nog niet te zeggen of dit wel of niet haalbaar is.

31	PRO	p. 47 Witgoedwissel: in hoeverre was deze subsidieregeling een succes? Waarom duurt deze maar tot 2027, is verlenging een optie? Hoeveel geld is nog beschikbaar en hoe verhoudt dit zich tot de verwachte aanvragen (700)?	De subsidieregeling is een succes omdat de geholpen bewoners naast het witgoed apparaat ook energie coaching krijgen. Hierdoor krijgen ze gerichte informatie over hoe ze hun energielasten kunnen verlagen, dat wordt zeer gewaardeerd door de geholpen inwoners. De regeling is van start gegaan in 2023. Per 28-09-2026 zijn er 2686 bonnen verstrekt en er is nog budget om 437 waardebonnen te verlenen. Bij het opstellen van de begroting was de aanname dat de middelen in 2027 uitgeput zouden zijn. Doordat dit najaar aanvullende rijksmiddelen zijn toegekend voor het ondersteunen van huishoudens in de energiearmoede, kunnen we de Witgoedwissel voorlopig nog voortzetten. Met de nog te verstrekken waardebonnen en de aanvullende rijksmiddelen (minimaal 500 extra apparaten), wordt de regeling verlengd tot eind 2029 (mits het budget die tijdspanne toelaat).
32	PRO	p. 47 Hoeveel energieprojecten zijn gesteund met subsidie Duurzame Dorpen? Wanneer is het onderzoek naar gebouwbewonende soorten afgerond?	Sinds januari 2025 zijn via deze regeling negen projecten toegekend. Deze projecten variëren in schaal en type van bewonersgerichte activiteiten, zoals een energiemarkt en een informatieavond over thuisbatterijen, tot technische en verkennende onderzoeken, waaronder onderzoek naar accupakketten bij een windmolen en ondersteunende studies voor de ontwikkeling van windenergieprojecten. De regeling staat op dit moment nog open voor nieuwe aanvragen. --- De aanbesteding voor het Soortenmanagementplan (SMP) is inmiddels succesvol afgerond en er is een geschikte partij geselecteerd. Momenteel wordt in overleg met deze partij gekeken naar de omvang en afbakening van de onderzoeksgebieden, mede met het oog op de uitvoerbaarheid van het benodigde veldwerk. Bij de eerdere aanbesteding, waarop geen inschrijvingen zijn ontvangen, kwam als belangrijke terugkoppeling naar voren dat het onderzoeken van de gehele gemeente in één keer te omvangrijk was. Deze ervaring wordt meegenomen bij de verdere uitwerking en fasering van het onderzoek. De huidige planning is erop gericht om het SMP in het vierde kwartaal van 2027 gereed te hebben, zodat het kan worden ingediend bij de provincie Fryslân ten behoeve van de ontheffingsaanvraag.
33	PRO	p.55 Subsidieregeling MKB voor transities: hoeveel is hier tot nu toe gebruik van gemaakt?	Op dit moment zijn er 21 aanvragen gedaan, waarvan 17 zijn toegekend. 1 aanvraag is afgewezen en 3 aanvragen worden nog beoordeeld. Daarmee is ruim 80% van het beschikbare budget beschikt. De subsidieregeling loopt nog tot eind dit jaar.
34	PRO	Woningbouwproductie en betaalbaarheid — p. 39 Kan een overzicht worden verstrekt van de verwachte netto woningtoevoegingen in 2027, uitgesplitst naar sociale huur, betaalbare koop, middenhuur en overige woningen, inclusief de gehanteerde prijsgrenzen? Welke aantallen zijn gebaseerd op vastgestelde plannen en welke op plannen waarvan de uitvoering nog onzeker is?	Uitgaande van de verleende vergunningen zouden we rond de 900 woningen kunnen opleveren. De corporaties hebben in hun biedingen opgenomen dat ze 71 (WoonFrieland) en 72 (Elkien) woningen gaan realiseren in 2027. Dat is ca. 15% van het totaal. In de middenhuur (tussen de 930 – 1230 euro) verwachten we rond de 250 woningen toe te voegen. Samen met de betaalbare koop (tot 420.000 euro) 300 woningen komen we in het betaalbare segment (sociaal, middenhuur en betaalbare koop) op ca. 700 woningen wat 77% is van het totaal. Het overige zal in de vrije markt worden gerealiseerd. E.e.a. is natuurlijk sterk afhankelijk van de ontwikkelingen op de woningmarkt.
35	PRO	Van 28% naar circa 30% sociale huur — p. 39 Hoeveel sociale huurwoningen moeten gedurende deze bestuursperiode netto worden toegevoegd om het aandeel in de totale woningvoorraad van circa 28% naar circa 30% te brengen, rekening houdend met nieuwbouw, sloop en verkoop? Hoe verhouden de huidige bouwplannen zich tot dit benodigde aantal?	Begin 2026 is circa 27,5% van de woningvoorraad sociale huur (circa 18.230 van 66.219 woningen). Bij de beoogde groei van netto 1.000 woningen per jaar telt de voorraad begin 2030 circa 70.200 woningen. Voor 30% zijn dan circa 21.070 sociale huurwoningen nodig: netto circa 2.840 erbij, ruim 70% van alle toevoegingen in deze periode. Dat laat zien wat het streven naar 30% in de voorraad vraagt. Zolang het aandeel onder 30% ligt, moet langere tijd méér dan 30% van de netto toevoeging sociale huur zijn. Sloop en verkoop moeten daarbij eerst worden gecompenseerd; de afgelopen jaren daalde het aantal corporatie woningen gemiddeld met zo'n 90 sociale huurwoningen per jaar, onder andere door verkoop van corporatie Habion aan marktpartijen. De komende jaren richten we ons op 30% sociale huur in de productie: 300 van de 1.000 woningen per jaar. De bouwplannen van de corporaties sluiten daarop aan, met circa 1.500 sociale huurwoningen voor 2026 tot en met 2030. Daarmee stopt of blijft de daling van het aandeel beperkt. Een aandeel van 30% in de totale voorraad blijft het doel voor de langere termijn.
36	PRO	Doorstroming en bestaande woningen — p. 39 Welke concrete resultaten worden in 2027 beoogd met seniorendoorstroming, woningdelen en woningsplitsing? Hoe wordt voorkomen dat dezelfde woningtoevoeging in meerdere resultaten wordt meegeteld?	Doel is om in 2027 hierover concrete afspraken en werkwijzen te ontwikkelen. Via het Volkshuisvestingsprogramma en de nieuwe meerjarenafspraken met corporaties en huurdersorganisaties maken we concreet wat we willen en wat we hiervoor willen doen. Gekoppeld hieraan is het Rijksprogramma Gebiedsgericht Beter Benutten (BB) waar Leeuwarden een koplopergemeente is. In 2027 verwachten we de uitkomsten van dit ontwerp/ en onderzoekstraject om te kunnen zetten in concrete ambities en werkwijzen. Woningen die via splitsing worden toegevoegd, worden apart geteld. Woningdeling wordt niet geregistreerd als een woningtoevoeging.
37	PRO	Veilige en toegankelijke schoolomgevingen — p. 35 In 2027 staat de aanpak van De Jint, De Vossenburg en Alexia/de Sprong op de planning. Worden daarbij ook parkeervrije schoolzones, veilige looproutes en toegankelijkheid voor mensen met een beperking onderzocht?	In de ontwerpen zetten we in op duidelijke en toegankelijke oversteken (looproute) naar de school(en). Er zijn geen parkeervrije schoolzones onderzocht. Voor de scholen Alexia/ de Sprong geldt een parkeerverbod op straat voor de school en zijn er parkeerafspraken gemaakt (parkeren op afstand). Ouders/verzorgers blijven echter wel de kinderen brengen met de auto en stoppen dan voor de school. Vanuit de school ligt nu het verzoek voor een stopverbod. Bij De Jint zijn afspraken gemaakt met een informele rijroute. Voor de Vossenburg geldt dat de kinderen voornamelijk lopend naar school komen.
38	PRO	Tijdelijke middelen sportparkmanagers — p. 22 en 197 Voor sportparkmanagers is in 2027 en 2028 jaarlijks € 100.000 aan incidentele lasten opgenomen. Hoeveel extra uren of formatieplaatsen levert dit op, op welke sportparken worden deze ingezet en welke inzet is vanaf 2029 binnen de huidige begroting gedekt?	De uitgangspositie is 1 fte (36 uur) in loondienst. Op dit moment brengen we in kaart welke ondersteuning sportverenigingen nodig hebben. Op basis daarvan bepalen we de inzet voor 2027 en 2028. Voor de periode vanaf 2029 is deze formatieplaats nog niet gedekt.
39	PRO	Clubkadercoaches en verenigingsondersteuning — p. 22 Hoeveel uren of formatieplaatsen zijn in 2027 beschikbaar voor buurtsportcoaches, beweegcoaches en clubkadercoaches afzonderlijk? Welk deel wordt gefinancierd uit rijksmiddelen en welk deel uit gemeentelijke middelen, en hoeveel verenigingen kunnen hiermee worden ondersteund?	Voor sportstimulering is de volgende formatie beschikbaar: 0,89 fte clubkadercoach, 2,67 fte beweegcoach en 7,67 fte buurtsportcoach. Een derde hiervan wordt gefinancierd door het Rijk, gemeente Leeuwarden vult de rest aan. Uit ervaring weten we dat een clubkadercoach per jaar zeven verenigingen actief kan begeleiden (vanaf introductie tot aan borging). Op dit moment lopen er trajecten bij zes verenigingen en hebben nog eens zes verenigingen belangstelling getoond. Ook buurtsportcoaches ondersteunen verenigingen, met name bij een sociaal veilig sportklimaat en het stimuleren van veelzijdig bewegen.

40	PRO	Meetbare stijging beweegdeelname — p. 22 De begroting noemt een stijging van 50,4% in 2025 naar minimaal 60% in 2035. Welke tussentijdse streefwaarde geldt voor 2027, wanneer wordt opnieuw gemeten en zijn resultaten beschikbaar naar leeftijd, wijk of dorp en sociaaleconomische positie?	Voor 2027 is geen specifieke streefwaarde vastgesteld. Het beleidskader Sport en Bewegen voorziet in een tussenevaluatie in 2030. Daarbij kijken we naar de beweegdeelname per leeftijdsgroep, uitgesplitst naar wijken en dorpen. Ook de inwonersenquête levert gegevens op over sport- en beweegdeelname, zodat we de ontwikkelingen over meerdere jaren goed kunnen volgen.
41	PRO	P.124/125: T.o.v. de Programmabegroting 2026 zijn 2 nieuwe operationele risico's opgenomen. Welke risicomitigerende maatregelen worden overwogen (of zijn al genomen) om deze risico's zo veel als mogelijk te beperken?	- Maatregel Beroep op individuele studietoeslag: Er vindt een analyse plaats van de regeling, de doelgroepen en kosten. De VNG heeft overleg met het ministerie over de wijziging en financiering omdat er voor- en nadeelgemeenten zijn. De datum en invoering voor een mogelijke aanpassing vanuit het ministerie is nog onduidelijk. Daarnaast is het budget is per 2026 voor een deel verhoogd vanuit overschot op het budget AV Frieso. - Maatregel financiële positie Caparis NV: De aandeelhoudende gemeenten werken samen aan een nieuwe visie op de sociale infrastructuur en de toekomstige opdracht aan Caparis NV. Dit kan in de toekomst gevolgen hebben voor de financiering van Caparis NV en voor de gemeentelijke bijdrage als aandeelhouder.
42	PRO	P.135 De gemiddelde rente is met 0,11% toegenomen. Kan voor de tabel "Tabel mutaties portefeuille opgenomen leningen" een doorkijkje gegeven worden voor de periode tot en met 2030? M.a.w. wat is - uitgesplitst naar jaarlaag - het verwachte effect van nieuwe leningen (voor zover dat ingeschat kan worden) en reguliere aflossingen op het gemiddelde rentepercentage in de jaren 2028, 2029 en 2030?	Gezien de volatiliteit van de kapitaalmarkt is het zeer complex om een inschatting te maken voor 2027. Deze complexheid hangt samen met onverwachte gebeurtenissen die invloed hebben op de marktontwikkelingen. Wij gaan vooralsnog uit van een gelijkblijvend renteniveau voor de komende jaren.
43	VVD	Blz. 21 Wat is de planning van de belangrijkste stappen en besluitmomenten voor de nieuwe Wmo-inkoop per 1 januari 2029, inclusief het besluit over de lokale toegang en de evaluatie van de huidige aanbesteding?	Externe belanghebbenden zijn op 8-10-2026 bijgepraat; Uitwerken voorkeursvariant voor besluitvorming 1-11-2026; Raadsbesluit toegang en ondersteuning 16-12-2026; Uitwerken systeemkeuze; Start nieuwe werkwijze 1-1-2029
44	VVD	Blz 55 en 227 Hoe wordt de structurele verlaging van het uitvoeringsbudget economische zaken met €88.000,- ingevuld? Welke gevolgen heeft dit voor de geplande activiteiten en de dienstverlening aan ondernemers?	De verlaging is mogelijk door minder externe inhuur, afname van het aantal acquisities van bedrijven van buiten de regio en scherpere keuzes voor deelname aan (inter)nationale beurzen. Daarnaast kunnen we dienstverlening efficiënter (met minder kosten) uitvoeren door meer samenwerking in collectieve programma's, dit is mogelijk omdat het budget voor lidmaatschappen en samenwerkingsverbanden structureel in de begroting is voorgesteld. Per saldo heeft dit geen nadelige gevolgen voor de omvang en mate van dienstverlening en ondersteuning aan ons bedrijfsleven.
45	VVD	Blz 112, 118 en 227 Op welke aantallen overnachtingen en vaste plaatsen is de geraamde opbrengst van €1,233 miljoen gebaseerd? Is daarbij uitgegaan van gelijkblijvende aantallen of groei?	De geraamde opbrengst van €1,233 miljoen is gebaseerd op de werkelijke overnachtingen van 2024. In 2024 hebben er in totaal 532.686 overnachtingen plaats gevonden in de gemeente Leeuwarden. Hiervan hebben 402.037 overnachtingen in bebouwde logies en 130.649 in onbebouwde logies plaats gevonden. Deze aantallen zijn vermenigvuldigd met de voorgestelde tariefverhoging. Dit resulteert in een geraamde opbrengst van €1.233.728. Deze opbrengst is gebaseerd op gelijkblijvende overnachtingsaantallen.
46	VVD	Blz 80-82, 143 en 223 Op pagina 223 staat dat er een achterstand is bij DEPIA's en het verwerkingsregister. Hoe groot is die achterstand en wanneer wordt die met de extra middelen weggewerkt? Hoe zorgt de gemeente dat nieuwe toepassingen, zoals de chatbot en het integraal klantbeeld, vóór gebruik de benodigde privacy- en beveiligingstoetsen doorlopen?	Er zijn momenteel 54 DEPIA's in beeld, waarvan een aanzienlijk deel nog moet worden afgerond. Met de extra middelen die nog beschikbaar moeten worden gesteld, kunnen we vanaf 2027 gericht werken aan het inlopen van de achterstanden bij de DEPIA's en het verwerkingsregister, naar verwachting binnen circa twee jaar. Daarbij geven we prioriteit aan de meest risicovolle toepassingen en werken we nauw samen met de betrokken onderdelen van de organisatie. De planning is mede afhankelijk van urgente zaken, zoals datalekken, en van nieuwe toepassingen waarvoor aanvullende toetsen nodig zijn. Bij nieuwe toepassingen, zoals de chatbot en het integraal klantbeeld, is het uitgangspunt dat privacy- en beveiligingsrisico's vooraf worden beoordeeld en noodzakelijke maatregelen worden getroffen voordat deze in gebruik worden genomen.
47	VVD	Blz 188/228 Wanneer wordt beoordeeld of de geraamde uitgavenverlaging van €8,85 miljoen voor huishoudelijke hulp vanaf 2029 haalbaar is en wanneer wordt de raad hierover geïnformeerd?	Daar kunnen we op dit moment nog weinig over zeggen. We hebben nog geen informatie voor welke doelgroep de huishoudelijke hulp wel beschikbaar zal blijven.
48	VVD	Blz. 140/227 Taakstelling gemeentelijke organisatie. In 2028 staat op blz. 140 voor 2028 1,5 miljoen euro ingeboekt. Op blz. 227 is dit echter 1 miljoen euro. Wat is het juiste bedrag?	Het bedrag van € 1,5 miljoen dat op pagina 140 van de paragraaf Bedrijfsvoering voor 2028 is opgenomen, is niet juist. Voor 2028 moet hier een bedrag van € 1,0 miljoen staan. In de bijlage Overzicht mutatie financiële positie (pagina 227) is het bedrag voor 2028 juist opgenomen.
49	VVD	Blz. 98 Welke interventies binnen Leeuwarden-Oost zijn sinds de start van het programma beëindigd of niet voortgezet omdat uit monitoring bleek dat zij onvoldoende effectief waren? Indien dit nog niet is gebeurd, hoe wordt in 2027 bepaald welke interventies stoppen om ruimte te maken voor interventies die aantoonbaar beter werken?	In de jaarrapportages beschrijven we waar we mee doorgaan omdat het goed werkt en waarmee we stoppen als het niet werkt. Het monitoringsplan gaat ons daar de komende jaren meer houvast voor geven. We volgden de interventies van het programma al, maar gaan dat de komende jaren integraal doen vanuit het monitoringsplan dat we op dit moment aan het implementeren zijn.
50	VVD	Blz. 212 Wat verklaart de daling van de geraamde lasten voor Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd van circa €6,1 miljoen in 2027 naar €3,6 miljoen in 2030?	Er wordt rekening gehouden met een substantieel kostenvoordeel als gevolg van de aanbesteding inkoop specialistische jeugdhulp. De jeugdagenda is tot en met 2028 gefinancierd.
51	VVD	Blz. 18 Zijn er al specifieke plekken op het oog voor de twee nieuwe scholen? En zo ja, waar?	Er zijn nog **geen** specifieke locaties te noemen. Het uitgangspunt is om beide scholen, waar mogelijk, binnen bestaande onderwijshuisvesting te huisvesten. Die beschikbare ruimte is recent geïnventariseerd en met de schoolbesturen besproken. De komende periode wordt nader onderzocht of deze potentiële locaties ook daadwerkelijk geschikt en inpasbaar zijn. Omdat dit onderzoek nog loopt, kan op dit moment voor geen van beide scholen een concrete locatie worden genoemd.
52	VVD	Blz. 19 Urgentieverordening: het rijk heeft het wetsvoorstel over het schrappen van urgentie voor statushouders ingetrokken. Tegelijkertijd komt er nieuw wetsvoorstel en komt er een convenant m.b.t. het sneller realiseren van tijdelijke bewoning voor statushouders. Vraag: welke effecten heeft voorgaande op de voorliggende Friese urgentieverordening?	Het kabinet heeft het wetsvoorstel om de verplichte urgentiecategorie voor statushouders te schrappen ingetrokken. Daarmee blijft de huidige wettelijke situatie voorlopig van kracht. Voor de Friese urgentieverordening heeft dit op dit moment geen directe gevolgen, omdat de verordening is gebaseerd op de geldende wet- en regelgeving. Het aangekondigde nieuwe wetsvoorstel en het voorgenomen convenant over het versneld realiseren van tijdelijke huisvesting voor statushouders zijn nog niet vastgesteld. Zolang de inhoud daarvan niet definitief is, vormt dit geen aanleiding om de Friese urgentieverordening aan te passen. Indien toekomstige landelijke wetgeving leidt tot wijzigingen in de verplichte urgentiecategorieën of de wijze waarop statushouders worden gehuisvest, zal moeten worden beoordeeld of aanpassing van de Friese urgentieverordening noodzakelijk is. Het aangekondigde convenant lijkt met name gericht op het vergroten van het aanbod van (tijdelijke) woonruimte. Dit raakt vooral de uitvoering van de huisvestingstaakstelling voor statushouders. Het is nog niet te zeggen of dit ook de criteria of procedures binnen de urgentieverordening raakt.

53	VVD	Blz. 35 Mobiliteit: op welk moment staat het onderzoek naar 70 km/u op de Overijsselselaan gepland?	In 2027.
54	VVD	Blz. 36 Betaald parkeren in de Vossepark. -Heeft dit ook gevolgen voor de naastliggende Schrijversbuurt? -Komt er betaald parkeren in de Schrijversbuurt? -Zo nee, zijn er plannen om dit op termijn wel te doen? -Zo ja, welke consequenties heeft dit voor de Schrijversbuurt i.r.t. de afspraak rondom 1 uur blauwe schijf die in het verleden is gemaakt? -Zo ja, hoe zit het met het vergunningenbeleid voor de bewoners en de daarbij behorende parkeerkaarten die zij nu krijgen als er familie of vrienden op bezoek komen (dit ivm 1 uur blauwe zone)? Verdwijnt de vergunning voor bewoners of blijf deze bestaan? En hoe wordt dit met de bewoners van de Schrijversbuurt gecommuniceerd?	De Schrijversbuurt maakt deel uit van de Vosseparkwijk. De voorgenomen omzetting van de blauwe zone naar betaald parkeren geldt daarom ook voor de Schrijversbuurt en wordt gelijktijdig voor de gehele wijk uitgevoerd. Het uitgangspunt is dat er voor bewoners zo weinig mogelijk verandert. Specifiek voor de Schrijversbuurt gaan we kijken of fiscalisering voldoende soelaas biedt om supporters uit de wijk te weren. De huidige vergunning voor de bewoners blijft bestaan. Dagen en tijdstippen blijven van kracht. Eventuele aanpassingen hierop zijn onderwerp van gesprek. Voor bezoek komt er een bezoekersregeling. Deze regeling moet nog nader worden uitgewerkt. Daarbij wordt ook gekeken naar de wijze waarop bewoners hun bezoek kunnen aanmelden en welke voorwaarden hiervoor gelden. In november vindt overleg plaats met het wijkpanel en de belangrijkste belanghebbenden. De uitwerking van de bezoekersregeling en de wijze van communicatie met de bewoners worden met het wijkpanel afgestemd. Vervolgens worden alle bewoners van de Vosseparkwijk,
55	VVD	Blz. 39 Wij krijgen veel signalen van corporatiehuurders die (op termijn) hun sociale huurwoning zouden willen kopen. Staan corporaties hiervoor open en kan dit onderdeel worden van de prestatieafspraken (met het oog op ongedeelde stad)?	Deze signalen zijn bij het college niet bekend, en ook niet bij de corporaties. Verkoop van sociale huurwoningen is een afspraak in de prestatieafspraken. WoonFriesland verkoopt geen huurwoningen, Elkien nog heel beperkt in een aantal geselecteerde complexen in de dorpen. Om het aanbod en toegankelijkheid van de sociale huur in stand te houden, is verdere verkoop van sociale huur ongewenst. Leeuwarden heeft een uitgebreid programma van betaalbare koop en middenhuur, zodat huurders van een sociale huurwoning met een wat hoger inkomen, een passende andere woning kunnen vinden.
56	VVD	Blz. 126 Periodiek wordt gekeken naar of het gehanteerde risicoprofiel van 50% nog passend is (risico's Cambuur). -Op welk moment is voor de laatste keer gekeken naar dit risicoprofiel? -Kan het onafhankelijk onderzoek naar de financiële huishouding van Cambuur aanleiding zijn voor een gewijzigd risicoprofiel?	- Het risicoprofiel van 50% is voor het laatst beoordeeld bij het opstellen van de Begroting 2027. Daarbij is geconcludeerd dat het gehanteerde profiel op dat moment nog passend was. - Ja, de uitkomsten van het onderzoek kunnen aanleiding geven om het risicoprofiel te herijken. Indien nodig wordt het benodigde weerstandsvermogen daarop aangepast.
57	D66	Er wordt 11,5 miljoen geïnvesteerd in kansengelijkheid, hiervan gaat 4,4 miljoen naar de renovatie van een gymnasium en 5,7 miljoen naar de renovatie van een IKC. Zijn dit investeringen in kansengelijkheid of zijn dit noodzakelijke renovaties om aan onze wettelijke taak, het voorzien van schoolgebouwen, te voldoen? (investeringsprogramma in fondsen, p. 109 alinea 1)	Beide: Kansengelijkheid begint bij een goede basis. Passende onderwijshuisvesting zorgt ervoor dat alle kinderen kunnen leren en zich ontwikkelen in een veilige, gezonde en toekomstbestendige leeromgeving. Daarom levert onderwijshuisvesting een belangrijke bijdrage aan gelijke kansen. Daarnaast heeft de gemeente de wettelijke zorgplicht voor adequate onderwijshuisvesting: daarbij hoort niet alleen het beschikbaar stellen van schoolgebouwen, maar ook de noodzakelijke investeringen in nieuwbouw, uitbreiding, renovatie en vervanging om scholen veilig, gezond en toekomstbestendig te houden.
58	D66	Momenteel financieren we het onderdeel ondermijning incidenteel. Ondermijning gaat echter niet weg. Om hier ook op langere termijn meer kwaliteit en beter beleid op te kunnen voeren, zou je dit wellicht structureel willen financieren. Wat is de financiële afweging geweest om dit niet te doen?	In de begroting zijn hiervoor geen structurele middelen opgenomen, op basis van de afspraken die hieromtrent in het coalitieakkoord zijn opgenomen.
59	D66	Het totaal van de financiële middelen voor het te onderhouden areaal stijgt van €59,4 miljoen in 2025 naar €65,5 miljoen in 2027. Kan het college per onderdeel toelichten waardoor deze stijging van €6,1 miljoen wordt veroorzaakt en welk deel hiervan structureel is? (*§2.11b Omvang van het te onderhouden areaal, tabel Financiële middelen te onderhouden areaal, p. 130-131.)*	Grosso modo zijn alle genoemde kosten structureel. Onderhoud wegen: De kosten voor verhardingen waren eerder hoger door in eerdere jaren beschikbaar gestelde incidentele budgetten. Daarnaast is er bijstelling van de kapitaallasten en de storting in de voorziening voor vervangingsinvesteringen. Daar tegenover staat een inflatiecorrectie. Rioleringen: De kosten voor rioleringen nemen toe. De belangrijkste oorzaken zijn de inflatiecorrectie op de beheer- en onderhoudskosten en een hogere storting in de voorziening voor vervangingsinvesteringen om toekomstige vervangingen te kunnen financieren. Water: De kosten voor waterwerken nemen toe door een hogere storting in de voorziening voor vervangingsinvesteringen, aanpassingen in het te beheren areaal en de inflatiecorrectie op de beheer- en onderhoudskosten. Civiele Kunstwerken: De kosten voor kunstwerken stijgen door hogere kapitaallasten als gevolg van investeringen en correcties op eerdere onderuitputting. Daarnaast neemt de storting in de voorziening voor vervangingsinvesteringen toe en werkt de inflatiecorrectie door in de onderhoudsbudgetten. Groen: De stijging van de kosten voor openbaar groen wordt voornamelijk veroorzaakt door de inflatiecorrectie op de beheer- en onderhoudsbudgetten. Reiniging verhardingen: De kosten voor de reiniging van verhardingen nemen toe als gevolg van inflatiecorrecties en aanpassingen van het areaal dat moet worden onderhouden. Zwerfvuilbestrijding: De kosten voor zwerfvuilbestrijding nemen toe door de structurele toevoeging van middelen vanuit het coalitieakkoord voor de aanpak van zwerfafval en door areaalcorrecties. De stijging wordt versterkt doordat in 2026 incidentele budgetten voor het terugdringen van zwerfafval uit de begroting zijn gehaald, waardoor de vergelijking met dat jaar een grotere toename laat zien.
60	D66	De gemeente geeft aan steeds meer risicogestuurd te werken en onderhoud of vervanging uit te stellen wanneer dit vanuit risicooogpunt verantwoord is. Kan het college aangeven of de begroting 2027 al rekening houdt met de financiële effecten van deze risicogestuurde aanpak en welke financiële risico's hierbij voor de komende jaren nog niet in beeld zijn? (*§2.11 Koers en ontwikkelingen, p. 131.)*	Ja, hiermee is in de begroting van 2027 reeds rekening gehouden. Voor de eerstkomende jaren zijn de onderhouds- en vervangingsopgaven goed in beeld. Zie ook het antwoord op de volgende vraag.
61	D66	Het college constateert dat op langere termijn grote investeringspieken worden verwacht bij de vervanging van civiele kunstwerken. Waarom zijn deze toekomstige investeringspieken niet inzichtelijk gemaakt in deze begroting en wanneer krijgt de raad hierover een concreet financieel beeld? (*§2.11 Koers en ontwikkelingen, p. 131.)* De toelichting op pagina 36 is daarin niet helder genoeg.	De begroting 2027 is inclusief meerjarenperspectief tot en met 2030. De huidige verwachting is dat het investeringsniveau tot en met 2042 nagenoeg op hetzelfde niveau zal blijven en daarna een (eerste) forse stijging laat zien. Een voorstel voor een mogelijke financieringsstrategie voor de lange termijn, mede als reactie op de eerder ingediende motie, zal eind 2026 aan de raad worden gestuurd.
62	D66	Leeuwarden Oost: Welke concrete output- en outcome-indicatoren worden gebruikt om de resultaten van Leeuwarden Oost in 2027 te meten? Kan het college per indicator de nulmeting, de beoogde ontwikkeling en de wijze van rapporteren aan de raad aangeven?	In het monitoringsplan zit een overzicht van de programmadoelen met daarbij de indicatoren die we gebruiken om de realisatie van de doelen in kaart te brengen. We willen op termijn toegroeien naar het gemiddelde van andere wijken in de stad. Er wordt op dit moment een dashboard ontwikkeld waarin we in Q2 2027 de voortgang op de doelen kunnen inzien. De wijze van rapporteren staat ook beschreven in het monitoringsplan. Voor de gemeente betreft dit een paragraaf als onderdeel van de gemeentelijke jaarrapportage.

63	D66	Sociaal Domein en bestaanszekerheid (pagina 28 “Wat mag het kosten”). Het totale saldo van het programma Samenleving bedraagt € 347,608 miljoen in 2026 en € 347,855 miljoen in 2027. Binnen dit programma zijn er wel verschuivingen tussen Bestaanszekerheid, Kansengelijkheid en Gezond samenleven. Wat zijn de belangrijkste mutaties tussen 2026 en 2027 per onderdeel specifiek en daarbij de vraag welk deel structureel en welk deel incidenteel is?	Er is geen sprake van verschuiving tussen de programma's binnen de opgave Samenleving. Er zijn wel mutaties in de de programma's in de verschillende jaarschijven. Dat wordt tekstueel uitgelegd op pagina 28. Een nadere duiding volgt hierna. Bestaanszekerheid, mutatie van 2026 naar 2027: -1,4 miljoen; bestaande uit: -3,5 mln: vervallen incidentele middelen begroting 2026 +4,3 mln: toevoegen incidentele middelen CA2026-2030 in begroting 2027 -2,3 mln: verlagen incidentele middelen en effect eigen risico BUIG +0,1 mln: overige mutaties Kansengelijkheid, mutatie van 2026 naar 2027: +1,9 miljoen; bestaande uit: -1,7 mln: vervallen incidentele middelen begroting 2026 +1,6 mln: toevoegen incidentele middelen CA2026-2030 in begroting 2027 +2,0 mln: structurele verhoging (Loon-, prijsaanpassingen en kapitaalslasten) Gezond samenleven, mutatie van 2026 naar 2027: -0,3 miljoen; bestaande uit: -4,6 mln: vervallen incidentele middelen begroting 2026 +3,4 mln: toevoegen structurele middelen CA2026-2030 in begroting 2027 +1,1 mln: structurele verhoging (loon-, prijsaanpassingen en kapitaalslasten) -0,2 mln: overige mutaties
64	D66	Sport en bewegen: Kan het college aangeven welk bedrag in 2027 beschikbaar is voor sportstimulering, beweegactiviteiten, buurtsportcoaches, beweegcoaches en clubkadercoaches, en hoe deze bedragen zich verhouden tot 2026? Kan het college de belangrijkste mutaties toelichten?	De structurele middelen voor sportstimulering zijn ten opzichte van 2026 alleen geïndexeerd. Voor 2027 is daarnaast €100.000 beschikbaar voor sportparkmanagement en verenigingsondersteuning. De opdracht verandert vergeleken met 2026 nauwelijks. Met incidentele middelen, onder meer uit het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA) en het budget gezondheid (in totaal €67.500), zetten we extra in op Sociaal Vitaal en bewegen voor ouderen.
65	D66	Sport en bewegen (pagina 109 investeringsprogramma sportaccommodaties). Voor 2027 wordt onder meer budget genoemd voor de vervanging en uitbreiding van (kunstgras)velden en de renovatie van een atletiekbaan. Kan het college per investering aangeven welk bedrag in 2027 wordt besteed, welke financieringsbron wordt gebruikt, wat de verwachte opleverdatum is en welke structurele kapitaal- en onderhoudslasten hieruit voortvloeien?	Op sportpark Wiarda wordt een natuurgrasveld vervangen door een kunstgrasveld. Bij de atletiekbaan worden de verharding en de verlichting vernieuwd. De opleveringen staan gepland voor juli/augustus 2027. De investeringen worden gedekt uit de algemene middelen. Voor het kunstgrasveld bedragen de structurele kapitaal- en onderhoudslasten €15.000 in 2027 en €64.000 per jaar vanaf 2028 (deels tot en met 2037, deels tot en met 2047). Voor de atletiekbaan bedragen deze lasten €10.000 per jaar van 2028 tot en met 2047.
66	D66	Stimuleren van een aantrekkelijk vestigingsklimaat (p. 55). Kunnen de vragen en antwoorden met percentages van de bedoelde periodieke meting van het beleidskader gedeeld worden?	Een uitdraai van de gestelde vragen en een samenvatting van de opgehaalde antwoorden kan opgevraagd worden via economischezaken@leeuwarden.nl.
67	D66	Ondersteunen van bedrijven die bijdragen aan de 4 grote transities (p. 55). Op welke wijze zijn de ondernemers geïnformeerd over de subsidieregeling, wat is daarvan het behaald bereik? Kunnen de cijfers over toegekende subsidies over 2026 gedeeld worden?	Ondernemers hebben op verschillende manieren kennis kunnen nemen van de subsidieregeling. Deze is gedeeld via de nieuwsbrief van Ondernemend Leeuwarden, met ruim 1200 abonnees, via de kanalen van Ondernemend Leeuwarden zoals LinkedIn (drie verschillende berichten, opgeteld 6.148 keer bekeken) en de gemeentelijke website (613 keer bezocht). De bedrijven- en ondernemersverenigingen zijn aangeschreven met een persbericht voor in hun eigen nieuwsbrieven voor leden. Het behaald bereik daarvan is niet exact te herleiden. Van de totale omvang van de subsidiepot van € 100.000 is op dit moment ruim € 80.000 beschikt. De afgeleide investeringen bedragen in totaal € 232.367, waarvan een deel inzet van eigen uren van de aanvragers betreft (€ 69.350) en een deel concrete investeringen in de eigen bedrijfsvoering (€ 163.017). Veruit het grootste deel van de aanvragen betreft tot nu toe de transitie van analoog naar digitaal, een kleiner aantal betreft verduurzaming of de transitie van lineair naar circulair.
68	D66	Er is voldoende ruimte voor innovatie, duurzame groei en toekomstbestendige werkgelegenheid. (Uitvoeren innovatiefonds, p. 56). Hoeveel fondsen zijn er heden aangevraagd en toegekend? Zijn de aanvragen naast kwantitatief ook kwalitatief te schetsen?	Het fonds is in 2025 en 2026 volledig benut. Dat wil zeggen dat er 7 of 8 aanvragen per jaar zijn gedaan. Op basis van de voorwaarden worden laag-kwalitatieve aanvragen uitgesloten. Inhoudelijk zijn er in het afgelopen jaar 4 aanvragen gedaan voor innovaties in de watertechnologie, 1 in de maakindustrie, 1 voor een innovatief zorgtraject en 1 binnen de Zakelijke dienstverlening.
69	D66	Doorontwikkelen digital twin (p. 82). Welke (technische) redenen zijn er om samen met Groningen een digitale tweeling te ontwikkelen? Zijn er vergelijkingen gemaakt met digital twins die door andere gemeenten zijn ontwikkeld en welke (technische) redenen gaven de doorslag om een eigen twin (gezamenlijk) te ontwikkelen?	Een digitale tweeling maakt het mogelijk om diverse (maatschappelijke) opgaven en bijbehorende oplossingsrichtingen te visualiseren. Denk bijvoorbeeld aan mobiliteitssimulaties, impact van klimatologische effecten, zoals hittestress, op gebieden in de gemeente en invloed van het plaatsen van gebouwen in een bestaande setting. Naast visuele weergave in 3D van deze onderwerpen, speelt ook simulatie een steeds belangrijke rol: wat gebeurt met een gebied als de neerslag over 10 jaar 1,5 keer zwaarder is dan nu? Veel grotere gemeenten in Nederland zijn bezig het ontwikkelen van dit soort weergaves en modellen. Het mooie van een Digital Twin is dat deze dat uitwerkingen uitwisselbaar zijn tussen gemeenten. Zo kan Leeuwarden bijvoorbeeld profiteren van een mobiliteitsmodel en visualisatie van de gemeente Rotterdam. Om deze reden is Leeuwarden aangesloten bij DMI (Dutch Metropolitan Innovations), zie voor meer informatie: www.dmi-ecosysteem.nl. Langs deze weg kunnen we dus van veel andere gemeenten uitwerkingen overnemen en aanpassen naar de Leeuwarder situatie. Naast deze landelijke verbinding is ook gekozen voor specifieke samenwerking met Groningen. Daar is al meerdere jaren ervaring met het werken met- en beheren van een Digital Twin. We werken op basis van dezelfde technische oplossing en zo kan Groningen bijvoorbeeld vanuit technische kennis helpen bij uitwerking van specifieke opgaves/modellen voor Leeuwarden. Omgekeerd profiteert Groningen van Leeuwarden op een aantal andere strategische digitale thema’s waarin Leeuwarden verder is in ervaring, voor nu specifiek op gebied van Robotics Process Automation (RPA) en ons Havencluster (Common Ground).

70	D66	2.9 Kwijtscheldingsbeleid, (p. 119 – 120). Zijn er doelgroepen, aanvraag- en realisatiecijfers bekend van de huishoudens die kwijtschelding van hun belastingen hebben gekregen? (Aantallen aanvragen, weigerpercentage, aantal huishoudens, etc?)	In 2026 zijn tot op heden 9.453 aanvragen voor kwijtschelding van gemeentelijke belastingen ingediend, waarvan 9.130 zijn behandeld. Van deze 9.130 aanvragen is: •53% volledig toegewezen; •16% gedeeltelijk toegewezen; •31% afgewezen. Van de volledig toegewezen aanvragen wordt 63% automatisch verleend. Dit komt neer op ongeveer één derde van alle aanvragen. Hierbij hoeft de inwoner geen aanvullende gegevens aan te leveren, omdat de noodzakelijke gegevens al via bronadministraties beschikbaar zijn voor de beoordeling. Voor de overige 37% van de volledig toegewezen aanvragen wordt aanvullende informatie bij de inwoner opgevraagd voordat een beslissing kan worden genomen. Het aandeel volledig toegewezen aanvragen is de afgelopen jaren stabiel en schommelt tussen de 50% en 55% van het totaal aantal aanvragen. Bij een volledige toewijzing wordt de belastingaanslag volledig kwijtgescholden. Bij een gedeeltelijke toewijzing is sprake van een beperkte betalingscapaciteit of een banksaldo boven de toepasselijke vrijstellingsgrens. In die gevallen wordt een deel van de aanslag door de inwoner betaald en wordt het resterende deel kwijtgescholden. Bij gedeeltelijk toegewezen aanvragen is altijd aanvullende informatie door de burger verstrekt, om tot een correcte beslissing te komen. Zonder deze aanvullende informatie zou de aanvraag om kwijtschelding zijn afgewezen. De gemeente registreert en monitort geen doelgroepen van inwoners die kwijtschelding ontvangen. Daardoor zijn geen gegevens beschikbaar over bijvoorbeeld leeftijdsgroepen, inkomenscategorieën of andere doelgroepkenmerken van huishoudens die kwijtschelding hebben gekregen. Wel is bekend hoe de huishoudens zijn samengesteld: 67% van de kwijtscheldingen gaat naar eenpersoonshuishoudens, en 33% naar huishoudens met meerdere personen.
71	D66	Op pagina 84 staat dat het saldo van de begroting ondersteuning -476.412 is, op pagina 183 staat dat het saldo van de begroting ondersteuning -465.223 is. Wat is het juiste resultaat?	Het saldo van € -465.223 op pagina 183 is exclusief de toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves van € -11.189. Het saldo van € -476.412 op pagina 84 is inclusief deze mutaties van € -11.189 (taakveld R2TKV0010 - Mutaties reserves). Beide bedragen zijn correct.
72	D66	Bij de toelichting van de mutaties 2027 t.o.v. 2026 op pagina 83 staat bij bestuur -0.1 Mln bij ondersteuning + 10.4 Mln en totaal + 10.3 Mln. Later in de tekst staat ondersteuning neemt het in 2027 af met 10.3 mln, wat is de juiste begroting op deze pagina?	Het saldo van programma Bestuur verslechtert licht met € 0,1 mln. Het saldo van programma Ondersteuning verbetert met € 10,4 mln. doordat het negatieve saldo afneemt van -/- € 486,8 mln. naar -/- € 476,4 mln. Per saldo verbetert het saldo van het thema Bestuur en Ondersteuning met circa € 10,3 mln. De vermelding van € 10,3 mln. bij Ondersteuning in het latere deel van de tekst is een typfout. Dit had € 10,4 mln. moeten zijn.
73	D66	Worden de financiële middelen voor de uitvoering van de Woo ook ingezet voor de informele afdoening van Woo-verzoeken. Zodat wellicht besparingen kunnen worden bereikt (p. 145, laatste alinea).	Ja, de financiële middelen worden grotendeels ingezet voor de functie van Woo-contactpersoon. De Woo-contactpersoon wordt zowel door inwoners als door interne medewerkers benaderd met vragen over de verstrekking van overheidsinformatie. Door dit contact wordt vroegtijdig ingespeeld op informele verzoeken om overheidsinformatie, waardoor formele Woo-verzoeken kunnen worden voorkomen. Daarnaast komen alle formele Woo-verzoeken binnen bij de Woo-contactpersoon, voordat deze aan een andere behandelaar worden toegewezen. Waar passend en mogelijk probeert de Woo-contactpersoon aan te sturen op een informele afdoening van het Woo-verzoek. Dit levert een tijdsbesparing op bij de uitvoering van de afhandeling van Woo-verzoeken. Geldelijke besparingen op de uitvoering van de Woo zijn niet mogelijk. De functie van Woo-contactpersoon wordt bekostigd uit de financiële middelen die beschikbaar zijn gesteld voor de uitvoering van de Woo. De uitvoering en verdere implementatie van de Woo worden door meerdere ambtenaren verzorgd. Deze werkzaamheden maken onderdeel uit van hun huidige functies en worden bekostigd uit andere budgetten.
74	JA21	Hoe is de organisatiebrede efficiencytaakstelling verwerkt in de geraamde formatie en apparaatskosten voor 2027? Welke besparingen zijn per organisatieonderdeel ingeboekt en welk deel daarvan moet nog concreet worden ingevuld?	De organisatie brede efficiencytaakstelling is verwerkt in de begroting en loopt stapsgewijs op naar € 3,5 miljoen structureel. De taakstelling wordt niet vooraf als een generieke besparing over afzonderlijke organisatieonderdelen verdeeld. De concrete invulling vindt stapsgewijs plaats, waarbij onder meer wordt gekeken naar natuurlijk verloop, procesoptimalisatie en mogelijkheden voor digitalisering en verdere efficiency. Voor 2027 is de taakstelling daarom nog niet volledig vertaald naar concrete besparingen per organisatieonderdeel. De nadere uitwerking en realisatie worden gemonitord via de reguliere planning- en-controlcyclus.
75	JA21	Welk deel van de stijging van de afvalstoffenheffing komt door hogere geraamde kosten en welk deel door een hoger kostendekkingspercentage? Welke percentages worden voor beide jaren gehanteerd en wat zou het tarief voor 2027 zijn bij handhaving van het eerdere percentage?	De afvalstoffenheffing zou voor 2027 met € 4,5 miljoen stijgen. Hiervan was 17% of € 0,8 miljoen bedoeld voor het inlopen van de kostendekkendheid (stapsgewijs in 4 jaar naar 97,4%). De overige 83% of € 3,7 miljoen was nodig voor het afdekken van de overige (stijgende) kosten. Met het voorstel is het voorgenomen inlopen van de kostendekkendheid in 2027 van de baan. Het college stelt zelfs voor 2027 een lastenverlichting van € 0,3 miljoen, met het oog op de sterke stijging in dat jaar. Hiermee verlaagt het college de heffing in 2027 met € 1,1 miljoen ten opzichte van de primitieve begroting. De kostendekkendheid is het aandeel van de lasten dat wordt gedekt door de afvalstoffenheffing. Het overige deel van de afvallasten komt ten koste van de algemene middelen. In de begroting 2026 bedroeg de kostendekkendheid 86% (inclusief een onttrekking van € 0,8 miljoen). Op basis van het voorstel komt de kostendekkendheid voor 2027 uit op 88%.

76	JA21	Wat is de juridische grondslag voor het opnemen van statushouders als aanvullende urgentiecategorie? Welke besluiten zijn hierover genomen of nog nodig, welke bestuursorganen zijn bevoegd en welke onderdelen liggen vast door regelgeving van hogere overheden?	De juridische grondslag voor het aanwijzen van statushouders als aanvullende urgentiecategorie is artikel 12, eerste en tweede lid, van de Huisvestingswet 2014. Op grond hiervan kan de gemeenteraad aanvullende categorieën woningzoekenden aanwijzen die met voorrang in aanmerking komen voor een woning, wanneer huisvesting dringend noodzakelijk is. De Wet versterking regie volkshuisvesting is op 1 juli 2026 grotendeels in werking getreden. Deze wet verplicht gemeenten een urgentieregeling in hun huisvestingsverordening op te nemen. Artikel 12, derde lid, van de Huisvestingswet 2014 bevat de landelijk voorgeschreven urgentiecategorieën. Statushouders behoren niet als afzonderlijke groep tot deze wettelijk verplichte categorieën. Gemeenten kunnen hen wel als aanvullende categorie aanwijzen. De huidige wetgeving verbiedt dat niet. Daarnaast geldt voor gemeenten een zelfstandige wettelijke verplichting om statushouders te huisvesten. Deze verplichting is vastgelegd in artikel 28 van de Huisvestingswet 2014. Artikel 29 bepaalt hoe de halfjaarlijkse taakstelling wordt berekend. De taakstelling wordt landelijk bepaald. Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor de uitvoering daarvan. Bevoegdheden: Rijk: Stelt het wettelijke kader vast en bepaalt de huisvestingstaakstelling. Artikelen 28 en 29 Huisvestingswet 2014. Gemeenteraad: Stelt de huisvestingsverordening vast en wijst eventuele aanvullende urgentiecategorieën aan. Artikel 12, eerste en tweede lid. College van B&W: Voert de huisvestingstaakstelling uit en beslist over indeling in urgentiecategorieën. Artikelen 13 en 28. College GS: Wijzen de woningmarktregio aan en houden toezicht op de uitvoering van de wettelijke taakstelling. Artikel 3, zesde lid, Huisvestingswet 2014 en de Wet revitalisering generiek toezicht.
77	JA21	Hoeveel sociale huurwoningen worden naar verwachting in 2027 via deze urgentiecategorie aan statushouders toegewezen? Welk aandeel vormt dit van het verwachte aantal vrijkomende sociale huurwoningen en welke aannames liggen aan deze raming ten grondslag?	Voor de eerste helft van 2027 heeft het Rijk voor Leeuwarden een taakstelling vastgesteld van 96 vergunninghouders, inclusief de taakstelling die Leeuwarden voor de vier Friese Waddeneilanden uitvoert. Daarnaast geldt per 1 juli 2027 een indicatieve opgave van 20 kleinschalige opvangplaatsen voor alleenstaande minderjarige vreemdelingen (AMV). Vergunninghoudende AMV's die hier worden geplaatst, kunnen meetellen voor de huisvestingstaakstelling. De 20 plaatsen komen dus niet automatisch boven op de 96 personen. Bij een gelijkblijvende taakstelling in het tweede halfjaar gaat het om circa 192 personen in 2027, exclusief achterstanden. Het aantal benodigde sociale huurwoningen ligt lager, omdat ook gezinnen worden gehuisvest en kleinschalige opvang, woningdelen en andere huisvestingsvormen worden ingezet. Op basis van ervaringscijfers verwachten we dat circa 110 woningen nodig zijn.
78	JA21	Is aanwijzing van statushouders als aanvullende urgentiecategorie juridisch noodzakelijk om aan de wettelijke huisvestingstaakstelling te voldoen? Welke andere uitvoeringsmogelijkheden zijn beschikbaar en wat zijn daarvan de juridische en praktische voorwaarden?	Nee, het aanwijzen van statushouders als aanvullende urgentiecategorie is juridisch niet noodzakelijk. Artikel 28 van de Huisvestingswet 2014 verplicht het college vergunninghouders te huisvesten, maar schrijft niet voor op welke wijze. Artikel 12, vierde lid, biedt ruimte om de taakstelling op andere wijze uit te voeren. Leeuwarden is hiervoor grotendeels afhankelijk van sociale huurwoningen van woningcorporaties. Corporaties kunnen statushouders ook zelf met voorrang huisvesten, mits dit past binnen de geldende toewijzingsregels. Andere mogelijkheden zijn tijdelijke huisvesting, woningdelen en kleinschalige opvang. Deze moeten voldoen aan de geldende ruimtelijke, bouwtechnische en huurrechtelijke regels en vragen om geschikte locaties, financiering en beheer. Leeuwarden beschikt met De Pier over circa 60 tijdelijke wooneenheden voor statushouders. Na maximaal twee jaar moeten bewoners doorstromen naar een reguliere sociale huurwoning. Daarmee wordt de vraag naar een corporatiewoning uitgesteld, maar niet weggenomen. Deze aanpak brengt bovendien hogere uitvoeringskosten met zich mee dan rechtstreekse huisvesting. Daarnaast geldt voor Leeuwarden een indicatieve opgave van 20 kleinschalige opvangplaatsen voor alleenstaande minderjarige vreemdelingen via Nidos, waarbij later eveneens vervolghuisvesting nodig kan zijn. Een aanvullende urgentiecategorie is daarmee een effectief en efficiënt instrument, maar geen juridische voorwaarde om aan de wettelijke taakstelling te voldoen.
79	JA21	Welke functie krijgen de geplande microhubs, voor welke gebruikers zijn ze bedoeld en is het gebruik vrijwillig? Welke besluiten zijn genomen of voorzien over toegangsbeperkingen voor verkeer en welke relatie bestaat met eventuele plannen voor een autoluwe of autovrije binnenstad?	De microhubs zijn bedoeld voor het parkeren van deelfietsen en/of -scooters. Het gebruik is niet vrijwillig, omdat de huur van een deelvoertuig alleen beeindigt kan worden bij een dergelijke microhub. Rondom een microhub is het softwarematig onmogelijk gemaakt om de huur te beëindigen. Door de micohubs wordt het parkeren van deelfietsen en – scooters netter georganiseerd.Er bestaat geen relatie tussen de (voorgenomen) microhubs en het realiseren van autoluwe of autovrije straten Voor toegangsbeperkingen buiten de al geldende autoluwe zones zijn geen aanvullende besluiten genomen.
80	JA21	Welke rol, taken en rechtsvorm worden voor een gemeentelijk energiebedrijf onderzocht of voorgesteld? Welke gemeentelijke investering, financiële risico's en gevolgen voor de energietarieven van inwoners zijn daarbij voorzien, en welke alternatieven zijn onderzocht?	De mogelijkheden voor de oprichting van een gemeentelijk energiebedrijf worden momenteel nog onderzocht. De exacte rol, taken en rechtsvorm van een eventueel gemeentelijk energiebedrijf liggen daarom op dit moment nog niet vast. Ook is er in deze fase nog geen concreet zicht op de benodigde gemeentelijke investeringen, de mogelijke financiële risico's en de eventuele gevolgen voor de energietarieven van inwoners. In het lopende onderzoek worden verschillende mogelijkheden en alternatieven afgewogen. Daarbij geldt dat de taken en activiteiten van een eventueel gemeentelijk energiebedrijf moeten passen binnen de kaders van de Energiewet en de toepasselijke wet- en regelgeving en voorschriften van de Autoriteit Consument & Markt (ACM). Pas wanneer het onderzoek is afgerond en de mogelijke rollen en organisatievormen nader zijn uitgewerkt, kunnen de financiële consequenties en eventuele effecten voor inwoners in beeld worden gebracht.
81	JA21	Hoe is de genoemde toename van circa €1 miljoen voor veiligheid opgebouwd? Graag een uitsplitsing naar nieuw uitvoeringsbudget, loon- en prijsbijstellingen, budgetoverhevelingen en overige technische mutaties, met vermelding van het bedrag dat daadwerkelijk beschikbaar komt voor aanvullende maatregelen.	De stijging van het begrotingssaldo van het programma Veiligheid van € 19,1 mln in 2026 naar € 20,1 mln in 2027 bedraagt afgerond € 1,0 mln. Deze toename is als volgt opgebouwd: - Technische budgetcorrectie handhaving € 0,5 mln (overheveling budget evenementen, tractie en hondenoverlast. Voorheen programma Milieu, volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing); - Technische budgetcorrectie publieke dienstverlening € 0,5 mln (overheveling budget voor vergunningverlening op het gebied van horeca en evenementen. Voorheen programma Milieu, volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing); - Hogere bijdrage Veiligheidsregio Fryslân € 0,3 mln; - Loon- en prijsbijstellingen / reguliere indexering € 0,2 mln; - Budgetoverheveling 2025 naar 2026 -/- € 0,5 mln. Samengevat bestaat de stijging van circa € 1 mln grotendeels uit technische en autonome ontwikkelingen. Binnen deze mutatie is geen sprake van nieuw uitvoeringsbudget voor aanvullende veiligheidsmaatregelen.
82	JA21	Welke bedragen zijn in 2027 en de meerjarenraming opgenomen voor aflossing van leningen en het aangaan van nieuwe leningen? Hoe ontwikkelt de totale schuld zich hierdoor per jaar?	In tabel 2.12b (pagina 135) staat aangegeven dat de aflossing voor 2027 € 37,5 mln is. In deze tabel staat tevens dat voor € 30,0 mln aan nieuwe leningen wordt verwacht. In tabel 2.12d (pagina 137) zijn de verwachte aflossingen voor 2028 t/m 2030 vermeldt. Voor 2028 t/m 2030 wordt per jaar uitgegaan van een gemiddeld volume van circa € 50 mln aan nieuwe leningen. Doordat het volume aan nieuwe leningen hoger is dan de aflossingen neemt de totale schuld in 2030 toe tot € 327 mln.

83	JA21	Welke vastgestelde kaders hanteert de gemeente voor schuldaflossing en herfinanciering? Welke grenswaarden of streefwaarden gelden daarbij voor de schuldpositie en waar zijn deze vastgelegd?	De algemene kaders voor de financieringsfunctie zijn enerzijds vastgelegd in artikel 19 van de financiële verordening en anderzijds in het treasurystatuut gemeente Leeuwarden 2024. Deze documenten bevatten de uitgangspunten voor het aantrekken, beheren en aflossen van financiering en voor het beheersen van de daarbij behorende risico's. Daarnaast hanteert de gemeente de wettelijke normen uit de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido), waaronder de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. Deze normen begrenzen de financiële risico's die samenhangen met de schuldpositie en herfinanciering. De gemeente heeft geen afzonderlijke, door de raad vastgestelde grenswaarden of streefwaarden voor schuldaflossing of herfinanciering. Besluiten over aflossing en herfinanciering worden genomen binnen de kaders van de Financiële Verordening, het Treasurystatuut en de Wet fido.
84	JA21	Met welke rentepercentages is gerekend voor bestaande leningen, herfinanciering en nieuwe leningen? Hoe ontwikkelen de gewogen gemiddelde rente en de totale rentelasten zich in 2027 en de meerjarenraming?	Voor bestaande leningen is het rentepercentage bepaald o.b.v. de werkelijke overeenkomsten. Door de verschillende looptijden van de leningen varieert de gewogen gemiddelde rente van de totale portefeuille van jaar tot jaar. Voor nieuwe leningen en daarmee herfinanciering van aflopende leningen is in de begroting uitgegaan van een rentepercentage van 3,3% voor alle jaren van de meerjarenraming. De totale begrote rentelasten bedragen € 10,3 mln in 2027 en ontwikkelen zich naar € 10,9 mln in 2030.
85	JA21	Hoe wordt het risico van hogere rente bij nieuwe leningen en herfinanciering beheerst? Wat is het jaarlijkse effect op de begroting als de rente op deze leningen één procentpunt hoger uitvalt dan geraamd?	Het is moeilijk om te voorspellen hoe de rente zich in de toekomst ontwikkelt. Daarom volgen wij geopolitieke ontwikkelingen en de wijzigingen in de marktrentes om een beeld te krijgen van de verwachte ontwikkelingen. Door de wetgeving rond schatkistbankieren worden geen leningen aangetrokken zonder dat daar een concrete financieringsbehoefte tegenover staat. Indien er een positief saldo hoger dan 3 miljoen euro is, dan moeten we dit storten aan de schatkist van het rijk. Indien het saldo lager is kunnen we weer opnemen. Als wij grote uitgaven verwachten kunnen wij vooraf een rentepercentage overeenkomen voor een toekomstige lening. Het nadeel is echter dat de geldverstrekker hiervoor een premie of hogere rente vraagt. Wanneer een nieuwe lening tegenover een uitgaande lening staat, laten wij in de overeenkomst vastleggen dat de werkelijke rente wordt bepaald op moment van het verstrekken van de lening. Daarnaast bepalen wij op het moment van herfinancieren welke looptijd wij kiezen. In het kader van de Wet fido hanteert de gemeente in haar financiële verordening een renterisiconorm van 10% van het begrotingstotaal. Dit betekent dat maximaal 10% van het begrotingstotaal in het jaar bloot mag staan aan renteherziening of herfinanciering. Hiermee wordt afgeweken van de wettelijke norm van 20%. Door spreiding van aflossings- en herfinancieringsmomenten wordt voorkomen dat een groot deel van de leningenportefeuille in één jaar tegen gewijzigde marktrentes moet worden geherfinancierd. Als de rente 1% hoger is dan geraamd, dan betekent dit dat de rentelasten voor de gehele looptijd € 300.000 per jaar hoger zijn. Dit bedrag is gebaseerd op € 30 mln. aan nieuwe leningen en herfinancieringen in 2027.
86	PvdD	Graag uitleg over de reden: bij Crisisbeheersing en Brandweer (p. 72) staan wel de lasten van 12m, maar anders dan bij de post daaronder – OOV – staan er geen baten tegenover.	Onze deelname aan de Veiligheidsregio Fryslân levert geen baten op. De deelnemende gemeenten leveren financiering voor deze gemeenschappelijke regeling; we betalen voor de samenwerking en we brengen daar geen kosten voor in rekening.
87	PvdD	Hier ontbreekt het me wellicht aan kennis: grondvoorraad (p.127) Middelsee/Zuidlanden moet 19,95m worden afgedekt. Ik zou hier graag meer over weten, als dat niet in schriftelijke beantwoording kan, dan graag op 21/10	Zie bijlage 1 voor beantwoording.
88	PvdD	Recreatieve haven (p.51) kent een negatief saldo van 473.000. Waar vind ik hoe dit tekort wordt aangevuld (zelfde geldt in principe voor economische havens)?	Het saldo van € 473.000 bij Recreatieve havens is geen afzonderlijk tekort waarvoor een specifieke dekking beschikbaar is. De begroting bestaat uit verschillende beleidsonderdelen met ieder eigen lasten en baten. De hieruit voortvloeiende plussen en minnen worden in samenhang bezien en tellen op tot het totale begrotingssaldo. De kosten van Recreatieve havens, evenals die van bijvoorbeeld Economische havens en waterwegen, worden daarmee gedekt binnen het geheel van de gemeentelijke begroting.
89	PvdD	Klopt het dat de totale parkeer belastingopbrengsten 5.332m zijn en dat we aan naheffingsaanslag parkeerbelastingen (boetes?) 2.219m (p.118) uitgeven? En zo ja, wat levert die investering van 2.219m ons op?	Ja, de totale geraamde parkeerbelastingopbrengsten bedragen € 5,332 miljoen. Het bedrag van € 2,219 miljoen betreft de kosten van parkeerhandhaving. Parkeerhandhandhaving levert in de eerste plaats vooral beter nalevingsgedrag op, minder parkeeroverlast en meer leefbare buurten en wijken. Door de scanauto in 2027 intensiever in te zetten, verwachten we daarnaast circa € 1 miljoen aan extra parkeerbelastingopbrengsten te realiseren.
90	PvdD	Ik zou op 21/10 graag uitleg krijgen over de leningen aan Cambuur	Dat kan, graag langslopen bij de tafel met Folkert Wesselius en/of Jorrit Zuidema.
91	GB058	Blz. 21 De huidige aanbesteding voor hulp bij het huishouden, basisondersteuning en aanvullende ondersteuning loopt af op 1 januari 2029. Komt er ook een evaluatie?	De afgelopen jaren heeft er regelmatig een evaluatie plaatsgevonden. U bent hier als raad ook steeds over geïnformeerd. De opbrengsten van de evaluaties nemen we mee in de nieuwe aanbesteding.
92	GB058	Blz. 23 Gaat over gezond leven etc. We missen daarbij de inzet op gezonde voeding. Wat zijn daarvoor de ambities?	Huidige inzet Vanuit de gezondheidsnota Samen gezond bevorderen we gezond eten op verschillende manieren: •Via de JOGG-aanpak (Gezonde Jeugd, Gezonde Toekomst) werken we aan een gezonde leefomgeving voor kinderen en jongeren. Dit doen we onder andere via gezond traktatiebeleid, kookprojecten en samenwerking met scholen, kinderopvang, sportverenigingen, supermarkten en buurthuizen. •Op scholen bieden we lessen over een gezonde leefstijl aan. •Binnen de aanpak Voel je goed, in samenwerking met Stichting Lezen en Schrijven, is aandacht voor gezonde voeding en voedingsadviezen. •In Leeuwarden-Oost zijn voedseltuinen aangelegd en watertappunten geplaatst. •Binnen Sociaal Vitaal krijgen ouderen voorlichting over gezonde voeding. Aanvullende inzet De komende periode: •onderzoeken we of aanvullende voorlichting over gezonde voeding voor ouderen en mantelzorgers nodig is; •onderzoeken we samen met de Voedselbank hoe het voedselaanbod gezonder kan worden.

93	GB058	Blz. 26 Het Regenboogprogramma 2024-2027 loopt eind 2027 af. Aan de hand van welke vooraf vastgestelde criteria bepaalt het college welke onderdelen stoppen en welke structureel worden voortgezet?	Zoals ook in de begroting is opgenomen, wordt het Regenboogprogramma 2024-2027 in 2027 geëvalueerd. Daarbij brengen we in beeld wat het programma heeft opgeleverd voor de acceptatie, veiligheid en gelijkheid van lhbtiqia+ inwoners en welke inzet ook na 2027 nodig blijft. Bij de voorbereiding van een mogelijk vervolgprogramma worden onder andere de volgende aspecten meegewogen: •de resultaten van de monitoring en evaluaties van het huidige programma; •de ervaringen en aanbevelingen uit de tussentijdse evaluatie met het lokale Regenboognetwerk. Hieruit blijkt onder meer dat veiligheid, zorg en welzijn, mentale gezondheid, digitale veiligheid, jongeren en ontmoetingsplekken extra aandacht vragen; •de resultaten van onderzoeken naar de veiligheid van lhbtiqia+ inwoners, waaronder het onderzoek naar straatintimidatie; •signalen uit andere participatie- en inspraakmomenten binnen de gemeente. Zo is gewezen op het belang van sociale veiligheid in de openbare ruimte, veilige ontmoetingsplekken voor jongeren en de zichtbaarheid van lhbtiqia+ inwoners; •actuele maatschappelijke ontwikkelingen en signalen uit de samenleving; •de kaders en prioriteiten van het Rijk. Het Regenboogprogramma 2024-2027 is opgezet als een dynamisch programma dat meebeweegt met actuele ontwikkelingen en de behoeften van de regenbooggemeenschap. Deze werkwijze wil het college ook na 2027 voortzetten. Het kabinet heeft aangekondigd ook na 2027 door te gaan met het programma Regenboogsteden. De gemeente verwacht hiervoor binnenkort een uitnodiging voor het opstellen van een nieuw plan. Ook de landelijke prioriteiten en voorwaarden worden betrokken bij de afwegingen voor een vervolgprogramma. Daarnaast vraagt het Rijk nadrukkelijk aandacht voor de veiligheid van lhbtiqia+ personen. Op basis van de evaluatie bepaalt het college welke activiteiten en maatregelen vanaf 2028 worden voortgezet, aangepast of beëindigd. Waar mogelijk worden succesvolle onderdelen geborgd in regulier beleid en de gemeentelijke uitvoering, zodat behaalde resultaten niet afhankelijk blijven van een tijdelijk programma. De mate waarin activiteiten structureel kunnen worden voortgezet, is daarbij mede afhankelijk van de beschikbare financiële middelen.
94	GB058	Blz. 34 De daadwerkelijke herinrichting van de openbare ruimte van de Stationsweg, het Zuiderplein en De Schrans vindt in de periode na 2030 plaats. Hoe lang blijft de huidige, slechte staat van het wegdek voor het station nog bestaan? Wanneer wordt dit aangepakt/gerapporeerd?	Over het uitstel van de totale hersteloperatie van de verharding voor het station is de raad kort geleden geïnformeerd. Dat wordt gecombineerd met de realisatie van de knip voor het autoverkeer ter plaatse. Dit zal de komende jaren gaan plaatsvinden (voor 2030). Tot het moment van die herinrichting wordt de bestrating hersteld wanneer dat uit veiligheidsoogpunt nodig is. Nog vóór de komende winterperiode zullen er reparaties worden uitgevoerd.
95	GB058	Blz. 37 + 45 Extra inzet op: -Bestrijden van onkruid op verhardingen. -Tegengaan van bijplaatsen van afval. -Terugdringen zwerfafval. Hoe kunnen we straks de resultaten zien/meten? Wat zijn de beleidsindicatoren?	In de gemeente Leeuwarden wordt de verzorging van de openbare ruimte op basis en hoog niveau uitgevoerd. Deze onderhoudsniveaus worden gemonitord door middel van regelmatige schouwen. Bij de jaarstukken wordt op basis daarvan een algemene terugblik over het jaar ervoor gegeven.
96	GB058	Blz. 55 Kunnen we vanuit Economie nog rekenen op een bijdrage in/voor blockbusters (cultuur) en startups?	Het budget “culturele programmering” (voorheen blockbuster investeringsagenda) is bedoeld voor culturele instellingen, festivals en evenementen die programma maken in de gemeente Leeuwarden. Vanuit economie kunnen we een bijdrage leveren aan blockbusters als er een aantoonbaar economisch-toeristisch effect is. Startups (van bedrijven) worden door de gemeente (vanuit Economie) ondersteund uit het Innovatiefonds en door onze subsidie aan Founded in the North, waar bedrijven kosteloos gebruik kunnen maken van de dienstverlening die specifiek is gericht op startups. Via onze subsidie aan het collectief van Ynbusiness worden bedrijven, waar onder startups, op weg geholpen naar andere ondersteunende dienstverlenende partijen en financiering.
97	GB058	Blz. 80 Verbeteren van de gemeentelijke bereikbaarheid en toegankelijkheid Wat zijn de ambities voor telefoonnummer 14058?	Het telefoonnummer 14058 is voor inwoners een belangrijke en herkenbare ingang voor contact met de gemeente. De ambitie is dat inwoners en ondernemers de gemeente snel kunnen bereiken en goed worden geholpen. De telefonische bereikbaarheid is de afgelopen jaren sterk verbeterd. Inmiddels wordt 81% van de telefoontjes binnen 120 seconden opgenomen. Daarmee halen we de eerder gestelde norm van 80%. De ambitie is om dit niveau vast te houden. Ook moeten inwoners erop kunnen vertrouwen dat zij volgens afspraak worden teruggebeld. De afspraken hierover zijn daarom aangescherpt en de werkwijze is aangepast. We verwachten dat inwoners hierdoor sneller worden teruggebeld en dat afspraken beter worden nagekomen. Verder kijken we naar mogelijkheden om de telefonische bereikbaarheid buiten openingstijden te verbeteren. Zo kunnen inwoners nu al 24 uur per dag telefonisch meldingen doen over de openbare ruimte. Hiervoor gebruiken we een spraakassistent die de melding automatisch aanneemt en registreert.
98	GB058	Blz 118 Tabel Kosten naheffingsaanslag parkeerbelastingen Hoe zijn de loonkosten en bedrijfsvoeringskosten per FTE van parkeercontrole opgebouwd?	De extra kosten voor intensievere inzet scanauto per 4 weken is €85.833,- (waarvan €76.022,- loonkosten en €9.811 kosten bedrijfsvoering). In FTE is dat 10,24 FTE extra inzet op jaarbasis. Loonkosten Naast de reguliere loonkosten kent handhaving tevens een vaste ORT (onregelmatigheidstoeslag) . Deze toeslag is verwerkt in deze loonloonkosten De totale inzet voor de scanauto bedraagt 13,26 FTE op jaarbasis en bedraagt €1.279.753,-. De loonkosten zijn voor 2027 met 3% geïndexeerd t.o.v. 2026 en bedraagt € 96.511,- per FTE per jaar. Loonkosten doorgerekend naar (4 weken x 13 = 52 weken) een heel jaar is dat €76.022,- x 13 = € 988.286,- aan extra inzet /10,24 FTE per jaar Loonkosten bestaande inzet = € 291.463,- bestaande inzet / 3,02 FTE per jaar Bedrijfvoeringskosten Onder de bedrijfvoeringskosten vallen een heel aantal kosten die doorlopend worden gemaakt voor de uitoefening van de taken op straat ; denk o.a. aan: Facilitaire kosten, Onderhoud automatiseringsprogrammatuur, Materiaalkosten (uitrusting/dienstfietsen/ uniformen etc.), Huur machines/apparaten (portofoons/ c2000), Kosten werving en selectie, Opleidingskosten (verplichte periodieke trainingen voor alle BOA’s) Brandstof/ laadstations, Beveiliging en risicobeheersing (denk o.a. bodycams, steekvesten), Huur/lease/onderhoud dienstvoertuigen, Verzekeringen, Afschrijvingen/rente en Overgedragen budgetten naar IM. Al deze kosten worden per FTE omgeslagen in bedrijfvoeringskosten per FTE. Op basis van LIAS 2026 rekenen we de kosten door en komen we voor dit jaar uit op € 16.501 per FTE. Deze kosten zouden dan jaarlijks voor 13,26 FTE op €218.803,- uitkomen.

99	GB058	Blz. 146 Verbonden Partijen Is Warmtebedrijf Heechterp geen verbonden partij?	Warmtebedrijf Heechterp is een verbonden partij. Het bijbehorende format is opgenomen op pagina 155. Het Warmtebedrijf Heechterp had eveneens opgenomen moeten worden in paragraaf 2.15c Lijst van verbonden partijen.
100	GB058	Blz. 180 Grondexploitaties De rekenrente blijft op 1,50% staan. Is dat niet riskant gezien de snel stijgende rente en de gevolgen daarvan voor de gemiddelde rente?	Volgens het besluit begroting en verantwoording (BBV) moet de rentetoerekening van grondexploitaties plaatsvinden op basis van de interne omslagrente. De interne omslagrente is het gewogen gemiddelde van de bij de begroting geraamde rentekosten van opgenomen langlopende leningen, kortlopende leningen en kredieten, minus de renteopbrengsten van overtollige middelen en verstrekte geldleningen. Bij het opstellen van de hercalculaties 2026 was dit percentage 1,5% en is overeenkomstig verwerkt. In de risicoanalyse van de grondexploitaties wordt het risico van een rentestijging meegenomen en is hiervoor geld gereserveerd in het weerstandsvermogen.
101	GB058	Blz. 106 Het Regionaal beleidskader Aanpak Daklooshеid 2026-2032 wordt in 2027 door de Friese gemeenten vastgesteld. Dit beleidskader vormt voor de komende jaren het programmatische kader voor de transformatie van de Maatschappelijk Opvang. Het programma Brede Aanpak Daklooshеid loopt tot eind 2026. Resterende middelen uit dit programma blijven vanaf 2027 beschikbaar voor het eerder genoemde beleidskader. Hoe zit het nu? Wat loopt af en wat gaat door? Zijn dit 2 verschillende programma's/beleidskaders?	Het programma Brede Aanpak Daklooshеid stopt eind 2026. Voor enkele onderdelen vanuit het programma lopen nog wel (financiële) verplichtingen door in 2027. Middelen vanuit het programma die niet ingezet zijn blijven gereserveerd voor de doelgroep en worden opgenomen in het Regionaal Beleidskader. De Friese wethouders WMO besluiten in december 2026 over het Regionaal Beleidskader. Aansluitend volgt de besluitvorming in de colleges en raden van de 18 Friese gemeenten.
102	GB058	In 2022 en 2023 konden scholen (tijdelijk) gebruik maken van de regeling 'boterhammenbar' en het programma Schoolmaaltijden. Wat is momenteel de status van schoolmaaltijden/ontbijt op scholen? We lezen hierover niks in de begroting.	Het landelijke Programma Schoolmaaltijden loopt nog door tot en met december 2028. De boterhammenbar was onderdeel van het landelijke programma schoolmaaltijden, verzorgd door het Jeugdeducatiefonds, waarbij een maaltijd op school beschikbaar wordt gesteld. Vanaf 2029 worden de drie landelijke programma's Schoolmaaltijden, Brugfunctionaris en School en Omgeving samengevoegd. Het beschikbare budget komt dan als één gecombineerde aanvullende bekostiging rechtstreeks bij de scholen terecht. Zo ontvangen scholen vanaf januari 2029 structurele financiering in plaats van drie losse subsidies. Dat verlaagt de administratieve last en zorgt voor meer continuïteit in de ondersteuning. Hoe dit er precies uit komt te zien, wordt de komende jaren verder uitgewerkt. Ook scholen in Leeuwarden die voldoen aan de door OCW gestelde criteria doen mee aan het landelijke Programma Schoolmaaltijden. De schooldirectie maakt dan de keuze: ofwel het aanbieden van een maaltijd op school (via het Jeugdeducatiefonds), ofwel de ouders in staat stellen een boodschappenkaart aan te vragen. In dat laatste geval loopt de aanvraag via het Rode Kruis. Een gezin kan tweemaal per maand per kind een kaart ter waarde van €25,- ontvangen, met een max. van drie kaarten per gezin. Is er sprake van 'voedselnood', maar volgt het betreffende kind onderwijs aan een school die niet in aanmerking komt voor het Programma Schoolmaaltijden, dan kan het betreffende gezin een beroep doen
103	GB058	Taakstelling eigen organisatie Bij bezuiniging van € 0,5 mln. in 2027 naar € 1,5 mln. in 2028 en vanaf 2029 € 3,5 mln. bij een verouderde ambtenaren apparaat: •Uit hoeveel fte bestaat dit bedrag (marge) •Waarom is bij natuurlijke afvloeiingsregeling een frictiebudget van 3 miljoen noodzakelijk? Wordt voorzien dat ook op andere gronden afscheid wordt genomen van personeel	- Uit hoeveel fte bestaat dit bedrag (marge)? De structurele taakstelling van € 3,5 miljoen is niet één-op-één gekoppeld aan een vooraf vastgesteld aantal fte en kan daarom niet eenduidig worden omgerekend naar formatieplaatsen. De invulling van de taakstelling vindt plaats door een combinatie van maatregelen, waaronder natuurlijk verloop, procesoptimalisatie en digitalisering. Voor zover de taakstelling leidt tot een vermindering van de formatie, is het uiteindelijke aantal fte afhankelijk van de functies en loonkosten waarop de besparing wordt gerealiseerd. '- Waarom is bij natuurlijke afvloeiing een frictiebudget van € 3 miljoen noodzakelijk? Wordt voorzien dat ook op andere gronden afscheid wordt genomen van personeel? Het frictiebudget van € 3 miljoen is bedoeld voor incidentele kosten die samenhangen met de realisatie van de structurele taakstelling. De benodigde besparingen en de uitstroom door natuurlijk verloop vallen niet altijd samen in de tijd. Daarnaast kunnen organisatorische wijzigingen, procesoptimalisaties en investeringen in mobiliteit, opleiding en tijdelijke personele inzet noodzakelijk zijn om de structurele besparing te realiseren. Het uitgangspunt is dat personele effecten zoveel mogelijk via natuurlijk verloop worden opgevangen. Het beschikbaar stellen van een frictiebudget impliceert niet dat wordt uitgegaan van gedwongen uitstroom van medewerkers.
104	SLIM	p.39 hoofdstuk 2.2.2. In de begroting wordt een locatiestudie voor uitbreiding van woonwagenstandplaatsen genoemd. Hoeveel extra standplaatsen zijn in 2027 daadwerkelijk voorzien, welk budget is hiervoor beschikbaar en op welke datum ontvangt de raad het concrete uitvoeringsvoorstel?	Er wordt op dit moment gewerkt aan de locatiestudie, onder leiding van een projectleider. Eerder is in de schriftelijke reactie op de gevoelens van de raad (10 maart 2026) aangegeven dat ernaar gestreefd wordt om eind 2026 de locatiestudie te presenteren. Aan de voorbereiding daarvan wordt gewerkt. Na afronding van de locatiestudie worden de locaties uitgewerkt en zal de planologische procedure worden opgestart. Deze onderdelen worden begin 2027 uitgevoerd. Er is nu nog geen uitgewerkt plan, op basis waarvan het aantal standplaatsen en daarvoor benodigde middelen kan worden aangegeven. We kunnen derhalve ook geen datum noemen wanneer de raad een concreet uitvoeringsvoorstel kan ontvangen. We verwijzen ook graag naar de mail die wethouder Bruijnincx op dinsdag 8 september jl. aan de raadsleden heeft gestuurd. Daarin staat: "Wij verwachten uw raad vóór het einde van dit jaar te informeren over de voortgang van het proces en de vervolgstappen."
105	SLIM	oa p.74, p.78, 79, 81, De gemeente wil inwoners meer laten meedenken, meepraten, meedoen en meebeslissen. Kan het college voor 2027 een overzicht geven van de projecten waarbij inwoners daadwerkelijk beslissingsbevoegdheid krijgen, inclusief het beschikbare participatiebudget per project?	Een overzicht van alle projecten waarover inwoners kunnen meebeslissen, inclusief bijbehorend budget, is op dit moment niet beschikbaar en vraagt een uitgebreide verkenning. Binnen de gemeente loopt een veelheid aan kleine en grote projecten en klussen vanuit een flink aantal onderdelen van de organisatie waar sprake is van meedenken, meepraten, meedoen en meebeslissen. Dat wordt niet centraal bijgehouden, en verandert continu door het opstarten en afsluiten van projecten en klussen. Dat maakt het opstellen van een volledig overzicht een arbeidsintensieve klus, ook wanneer het alleen over meebeslissen gaat. Daar komt bij dat een deel van de projecten en klussen die in de loop van 2027 opgestart worden op dit moment nog uitgewerkt en in planning gezet moet worden.
106	SLIM	De begroting bevat €220.000 aan structurele optimalisatie van wijk- en dorpsbudgetten en activiteitensubsidies. Hoeveel geld komt hiervan daadwerkelijk rechtstreeks bij inwoners, wijkverenigingen en dorpsbelangen terecht, en welk deel betreft uitvoeringskosten van de gemeente?	De € 220.000 structureel die genoemd wordt bij "optimalisatie van wijk- en dorpsbudgetten en activiteitensubsidies" is onderdeel van de ruimtebesparende maatregelen. Door kritisch te kijken naar effectiviteit, samenhang en mogelijke overlap van bestaande fondsen en budgetten zoals het Mienskipfonds, de wijk- en dorpsbudgetten en activiteitensubsidies is de verwachting dat er in de breedte minder budget benodigd is. Er komt dus geen (extra) geld bij voor inwoners, wijkverenigingen, dorpsbelangen óf uitvoeringskosten van de gemeente.

107	SLIM	De begroting kondigt keuzes aan over de balans tussen digitalisering, inclusie, maatwerk en persoonlijke ondersteuning. Kan het college vóór die keuzes inzicht geven in het aantal inwoners dat in 2026 uitsluitend digitaal geholpen kon worden, hoeveel inwoners persoonlijk contact nodig hadden en wat de geraamde kosten zijn van een structureel alternatief met persoonlijk contact?	De gemeente gaat uit van passende en persoonlijke dienstverlening. Inwoners kunnen zelf kiezen hoe zij contact opnemen met de gemeente. Digitale dienstverlening biedt gemak, maar persoonlijk contact blijft altijd mogelijk. Dit is vastgelegd in onze visie op dienstverlening. In de praktijk gebruiken inwoners digitale en persoonlijke contactkanalen door elkaar heen, soms ook voor dezelfde vraag. We registreren het gebruik van deze kanalen, maar niet hoeveel unieke inwoners in 2026 uitsluitend digitaal geholpen konden worden of persoonlijk contact nodig hadden. De gevraagde aantallen zijn daarom niet beschikbaar. Wel is bekend dat in 2026 tot nu toe 67% van de geboorteaangiften digitaal is gedaan. Bij overlijdensaangiften, die doorgaans door uitvaartondernemers worden verzorgd, is dat 97%. Persoonlijk contact maakt deel uit van onze reguliere dienstverlening. Inwoners kunnen hiervoor telefonisch of aan de balie terecht. Voor extra hulp en ondersteuning is er het Meedenkpunt, waarvoor jaarlijks circa € 100.000 wordt ingezet. Omdat medewerkers inwoners via verschillende kanalen helpen, is er geen afzonderlijke kostenraming beschikbaar voor het structureel aanbieden van persoonlijk contact. De keuzes voor 2027 gaan niet over de vraag of persoonlijk contact beschikbaar blijft. Dat blijft mogelijk. De vraag is vooral hoe we digitale dienstverlening verder ontwikkelen en welke persoonlijke ondersteuning daarbij nodig is.
108	SLIM	De begroting zet in op preventie en ondersteuning dichtbij huis. Kan het college per preventieve maatregel aangeven hoeveel deze in 2027 kost, hoeveel inwoners worden bereikt en welke concrete besparing op Wmo-, jeugd- of andere zwaardere zorg daarmee wordt verondersteld?	Het budget voor preventie is op verschillende manieren beschikbaar: - Op het gebied van Wmo doen we veel activiteiten. Dit zit deels bij Amaryllis en andere partners. En in de uitvoering van beleid. Voorbeelden zijn Odense huis, valpreventie, etc. - Op het gebied van gezondheid investeren we in preventie bijv. via POH's , programma's voor gezondheid met externe partners. En er wordt geïnvesteerd in sport en bewegen. - Op het gebied van jeugd werken we met partners in de keten samen aan preventie (onderwijs, JOK , POH, Zicht op Veiligheid) en in samenwerking met Leeuwarden-Oost werken we aan Preventie met Gezag. - Voor preventie op armoede bieden we hulp en programma's als Geldfit. - Op gebied van onderwijs zetten we dit onder andere in via Opgroeien in Kansrijke Omgeving (OKO), Vroege voorschoolse educatie en hebben we school als vindplaats en school als werkplaats om problematiek vroegtijdig op te sporen en verergering te voorkomen. Kortom: het budget voor preventie is op diverse aandachtsgebieden onderdeel van ons werk en niet apart inzichtelijk. Het is daarom praktisch onmogelijk om de totale omvang en concrete besparing hiervan te bepalen.
109	SLIM	2.4 Veiligheid Waarom staat er in deze begroting itt de voorgaande jaren niets over de meld een vermoeden app?	Dat komt omdat we het gebruik van deze app hebben stopgezet, zoals dat in de begroting voor 2026 is aangekondigd. Het contract met de aanbieder is beëindigd per eind februari 2026 - dit heeft het college ook vermeld in het Overzicht stand van zaken uitvoering moties t/m december 2025 (d.d. 10 febr. 2026) dat naar de raad is toegestuurd.
110	SLIM	blz 12 "Minder inwoners leven in armoede of hebben problematische schulden. Minder inwoners leven in armoede of hebben problemen" Wat is 'minder'? Hoeveel procent leeft nu in armoede en hoeveel procent moet dat eind 2027 zijn?	Deel twee is een politieke vraag, kunnen we niet anders beantwoorden dan 'minder dan het huidige percentage'.
111	SLIM	blz 13 Wat is het totale budget voor inburgering en participatie in 2027? Welke concrete resultaten moet het nieuwe uitvoeringsplan bereiken? Hoe wordt gemeten of de begeleiding daadwerkelijk leidt tot snellere participatie, betere taalbeheersing en uitstroom naar werk of opleiding? Wanneer is het uitvoeringsplan klaar en hoe wordt de raad hierbij betrokken?	Het budget voor inburgering 2027 is als volgt opgebouwd. Inburgering, rijksmiddelen € 636.000 Participatiemiddelen voor inburgering € 350.000 Basis begroting 2027, structureel € 986.000 Verwachte tijdelijke extra middelen rijk 2026-2028 € 360.000 Totaal € 1.346.000 Daarnaast is voor inburgering de SPUK inburgeringsvoorziening beschikbaar. De omvang hiervan wordt mede bepaald op basis van de benutting over 2026, waardoor hier nu nog geen uitspraken over gedaan kunnen worden. Het budget voor participatie 2027 bestaat uit verschillende rijks- en gemeentelijke middelen, die in het uitvoeringsprogramma uitgebreid omschreven worden. Samengevat is het participatiebudget 2027 als volgt opgebouwd: BUIG budget (incl. lokale dekking eigen risico) € 107,3 mln WSW en beschut € 16,5 mln Uitvoering dienstverlening € 9,9 mln Incidenteel (ESF, middelen coalitieakkoord) € 1,3 mln Totaal € 135,0 mln De concrete resultaten die we met het uitvoeringsprogramma willen bereiken en de wijze waarop we de resultaten precies gaan meten, worden uitgebreid omschreven in het uitvoeringsprogramma. We zetten in het uitvoeringsprogramma '27-'28 sterk in op monitoring, waardoor we meer inzicht krijgen in het effect van de dienstverlening. Hierdoor kunnen we bijsturen waar nodig, om te komen tot nog snellere participatie, betere taalbeheersing en duurzame uitstroom naar werk of opleiding.
112	SLIM	blz 13 Hoeveel statushouders moeten er gehuisvest worden in 2027? Hoeveel woningen zijn daarvoor nodig? Hoeveel statushouders zijn er momenteel nog niet gehuisvest? Welke afspraken worden met woningcorporaties gemaakt over aantallen, type woningen en spreiding? Wat gebeurt er als de afgesproken aantallen woningen niet beschikbaar komen?	Hoeveel statushouders moeten er gehuisvest worden in 2027? De taakstelling voor 2027 wordt momenteel geschat op circa 192 personen. Een eventuele achterstand uit 2026 komt daar nog bij. De omvang hiervan is nog niet bekend. Hoeveel woningen zijn daarvoor nodig? Naar schatting zijn circa 110 woningen nodig om de taakstelling van 192 personen te realiseren. Hoeveel statushouders zijn er momenteel nog niet gehuisvest? Om aan de huidige taakstelling te voldoen, moeten in 2026 nog 96 personen worden gehuisvest. Welke afspraken worden met woningcorporaties gemaakt over aantallen, type woningen en spreiding? Er zijn afspraken met de corporaties en huurdersorganisaties dat er vooruitlopend op het van kracht worden van de Fryske Urgentieverordening statushouders al met voorrang gehuisvest worden. Dit vindt via directe bemiddeling plaats. Wat gebeurt er als de afgesproken aantallen woningen niet beschikbaar komen? Als er niet voldoende woningen beschikbaar komen, dan neemt de achterstand in de taakstelling toe. De hoogte van de achterstand op de taakstelling bepaalt welke trede van de escalatieladder van de provincie van toepassing is.

113	SLIM	blz 14 "Voorkomen van armoede van generatie op generatie Om armoede van generatie op generatie te doorbreken, richten we ons in 2027 speciaal op kinderen die opgroeien in armoede. We zetten ons beleid voort om ervoor te zorgen dat alle kinderen in….." Er wordt ingezet op het 'meedoen' van kinderen in armoede. Maar armoede ontstaat door een stapeling van problemen. En aanpak van armoede is alleen effectief als deze inzet op verschillende vormen van kapitaal. Hoe wordt hier mee omgegaan? Denk aan economisch, mentaal, sociaal en cultureel kapitaal.	Armoede is een hardnekkig probleem en omvat meer dan alleen financiële armoede. Leven in armoede doorkruist alle levensgebieden. Het vraagt een integrale aanpak. Voor de uitvoering van ons armoedebeleid zoeken wij dan ook de samenwerking met de andere beleidsthema's, zoals zorg, wonen, onderwijs en cultuur. Daarbuiten werken wij samen met diverse externe partners. Armoede bestrijden vraagt ook een stevige aanpak. Naast de inzet op het doorbreken van armoede van generatie op generatie, zetten we in op het vergroten van de bestaanszekerheid en het vereenvoudigen en versnellen van de schuldenaanpak. Onze minimaregelingen dragen bijvoorbeeld bij aan het dekken van de basisbehoeften en bijzondere uitgaven. Leven in armoede staat gelijk aan voortdurende blootstelling aan stress. Leven met de stress van armoede heeft een enorme impact op het functioneren van mensen. De bejegening van eenieder die contact heeft met de gemeente Leeuwarden is stress-sensitief. Om de partijen die samenwerken in de keten van schuldenproblematiek goed te laten functioneren, werken we integraal. Dit betekent dat de gemeente en haar ketenpartners worden gezien als één helpende organisatie. Daarnaast stellen we kinderen en volwassenen in staat om te kunnen meedoen met sport- en/of cultuur activiteiten via het Jeugdfonds Sport en Cultuur en het Volwassenenfonds.
114	SLIM	blz 17 "Daarnaast hebben minder jongeren jeugdzorg nodig" Hoeveel gelden zijn er beschikbaar voor de inrichting van jeugdzorg en hoeveel van dit budget gaat naar formatie? Hoeveel van het totale budget gaat naar de formatie van het JET?	Voor 2027 bedraagt het totaal budget voor Jeugdhulp € 88,457 miljoen. Dit is terug te vinden in tabel 2 (kansengelijkheid) op pagina 29. Het overgrote deel van de budgetten gaat naar inzet van jeugdhulp via aanbieders. De kosten van het Jeugdexpertteam bedragen ca 2,9% van het totaal budget.
115	SLIM	blz 18 Bevorderen van integrale samenwerking rondom kinderopvang, onderwijs en omgeving Hoe wordt de integrale samenwerking tussen kinderopvang, onderwijs etc versterkt? Hoe wordt er voor gezorgd dat de 'werkzame elementen' op IKC's, zoals bijvoorbeeld een JOKker, voor alle kinderen in de gemeente Leeuwarden beschikbaar zijn Hoe verhoudt het nieuwe plan 'kansen voor kinderen' zich tot de huidige kansen voor kinderen regeling?	1.De Leeuwarder Jeugdagenda en de uitvoeringsagenda Kansen voor Kinderen versterken de samenwerking tussen kinderopvang en onderwijs door te investeren in IKC's, een sterke pedagogische basis en vroegsignalering van ondersteuningsvragen. Door samen te werken met onderwijs, kinderopvang, welzijn en jeugdhulp en/of deze partijen beter met elkaar te verbinden, krijgt het IKC een sterke basis en wordt ondersteuning eerder en dichter bij het kind georganiseerd. Hierdoor krijgen kinderen meer gelijke kansen, kunnen problemen eerder worden aangepakt en kunnen meer kinderen zich thuisnabij ontwikkelen en onderwijs/kinderopvang volgen. Een aantal voorbeelden hiervan zijn het aanbieden van VVE, inzet van Jeugdondersteuners en de kansen voor kinderen regeling. 2. Niet alle interventies of voorzieningen worden op ieder IKC aangeboden. Op basis van analyses van de doelgroep, ondersteuningsbehoeften en bestaande voorzieningen wordt bewust bepaald waar specifieke inzet, zoals de jeugdondersteuner, het meeste effect kan hebben. Hierbij worden zowel inhoudelijke als financiële afwegingen gemaakt. Door middelen en expertise gericht in te zetten op locaties waar de behoefte het grootst is, wordt gestreefd naar een zo groot mogelijke impact voor kinderen die extra ondersteuning nodig hebben. Ook worden succesvolle werkwijzen en opgedane kennis gedeeld, zodat ook andere IKC's hiervan kunnen profiteren. 3. Met het nieuwe plan Kansen voor Kinderen wordt een vernieuwde visie/aanpak op het gebied van kansengelijkheid bedoeld. Daarvan zal de regeling onderdeel zijn. Gezien de looptijd van deze beleidsontwikkeling zal de regeling Kansen voor Kinderen in 2027 in de huidige stijl worden uitgevoerd.
116	SLIM	blz 19 "Daarnaast onderzoeken we de mogelijkheden om nog 71 tot 100 extra opvangplekken te realiseren. Ons doel is dat deze extra plekken vanaf 1 juli 2027 klaar zijn voor gebruik door het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA)." Welke plekken heeft de gemeente op het oog? Op welke manier wordt hierin samengewerkt met de vastgoedregisseurs van het COA? Wanneer is het ROL klaar om in gebruik te nemen?	We zijn in gesprek met het COA over de extra opvangplekken en informeren de raad zodra er meer duidelijkheid is over de locatie. Volgens de informatie op dit moment verwachten we dat de ROL begin 2028 in gebruik kan worden genomen.
117	SLIM	blz 24 "Daarnaast onderzoeken we of er meer voorlichting nodig is voor ouderen en mantelzorgers over gezond eten. Zo zorgen we ervoor dat zij goed geïnformeerd zijn om gezond oud te worden." Wat maakt dat het college haar pijlen richt op gezond eten in deze?	De verkenning van deze interventie maakt onderdeel uit van de gezondheidsnota Samen Gezond. Aanleiding hiervoor is dat ouderen een risico op ondervoeding lopen, doordat met het ouder worden de spiermassa afneemt en de voedingsbehoefte verandert.
118	SLIM	blz 59 "Daarnaast wordt door de opening van een nieuwe locatie van dbieb in het vernieuwde MFC Mozaïek de toegankelijkheid voor inwoners om mee te kunnen doen aan cultureel aanbod vergroot." Hoe wordt er voor gezorgd dat dit nieuwe aanbod bestaande lokale initiatieven niet verdringt of overlapt? Hoe wordt gemonitord of inwoners gebruik gaan maken van de dbieb?	dbieb zet extra menskracht in om contacten te houden andere partijen in de Mozaïek en met het netwerk in de wijk, met de bedoeling initiatieven te versterken en zelf aanvullend aanbod te organiseren. Het is dus uitdrukkelijk niet de bedoeling om activiteiten van dbieb af te bakenen ten opzichte van bestaande initiatieven, maar juist zoveel mogelijk samen met anderen te doen. Bovendien is in aanloop van de nieuwe locatie een vooronderzoek gedaan, waarbij in gesprekken met bewoners is opgehaald aan welke activiteiten en voorzieningen er behoefte is. dbieb houdt verschillende gegevens bij, zoals het aantal bezoekers, aanmeldingen voor
119	SLIM	blz 92 Aantal kinderen dat in aanmerking kwam voor VVE en aantal kinderen die deelnamen aan VVE wat zegt deze output over het effect dat VVE heeft op de ontwikkeling van jonge kinderen (en dus of het effectief is)	De cijfers over het aantal kinderen dat in aanmerking komt voor VVE en deelneemt aan VVE laten vooral zien of de doelgroep wordt bereikt. Deze cijfers zeggen niet direct iets over de effecten van VVE op de ontwikkeling van kinderen. Uit het onderzoek blijkt dat voorschoolse educatie een positief effect heeft op de ontwikkeling van kinderen. Op korte termijn draagt het bij aan een betere taal, denk- en rekenontwikkeling. Op de lange termijn kunnen deze voordelen doorwerken in een langere schoolcarrière, betere arbeidsmarktkansen, een hoger salaris en zelfs een gezondere levensstijl. Ook internationale studies bevestigen dat deelname aan kwalitatief goede voorschoolse educatie veel voordelen meebrengt. In Leeuwarden Oost wordt er geëxperimenteerd met de extra inzet van een jeugdverpleegkundige van de GGD om het proces van toeleiding naar VVE te ondersteunen. De eerste resultaten wijzen op een hoger VE-bereik, mogelijk door het eerder bereiken van gezinnen en daarmee een betere vroegsignalering. Tegelijkertijd is meer inzicht nodig in de oorzaken van non-bereik en in factoren die bijdragen aan het hogere bereik, waaronder de werkwijze van jeugdverpleegkundigen en consultatiebureaus. Vanuit SPUK Kansrijke Wijk wordt de extra inzet daarom verder gemonitord, met aandacht voor zowel de kwantitatieve resultaten als de kwalitatieve effecten op vroegsignalering, bereik van gezinnen en het opbouwen van
120	SLIM	blz 100 Tabel 5; samenvatting begrote budgetten SDF Hoe verhoudt het begrotingsbudget wat genoemd is bij kansengelijkheid zich tot de budgetten die eerder in het document genoemd zijn bij bijv ambulante jeugdzorg en andere vormen van hulp? (blz 29)	Het begrotingsbudget kansengelijkheid op pagina 29 is het totaalbudget, dus inclusief het budget op pagina 100. Dat geldt overigens voor alle budgetten van de paragaaf SDF. De paragraaf is bedoeld om alle 18 Friese gemeenten inzicht te bieden in de exploitatie van SDF en de regionale budgetten.
121	SLIM	blz 124 "Het voorschot wordt omgezet naar een lening. Jeugdhulp Friesland moet de lening in maximaal drie jaar terugbetalen." Kan JHF blijven bestaan wanneer zij het voorschot wordt omgezet in een lening? Kunnen de jeugdigen in Leeuwarden dan nog terecht bij JHF? Waar zijn de bijna 14 miljoen aan SPUK gelden heen gegaan? Hoe ziet de verdeling van de SPUK gelden eruit? Wat is er naar Friesland, Drenthe en Groningen gegaan?	Het omzetten van het direct opeisbare voorschot in een lening geeft JHF meer ruimte in o.a. de liquiditeiten. In plaats van dat JHF per direct € 2,5 mln. terug moet betalen, heeft het nu 3 jaar de tijd om de lening terug te betalen. De lening versterkt de continuïteit van JHF en betekent ook dat jeugdigen er nog steeds terecht kunnen. Het rijk heeft de SPUK voor de transformatie van de jeugdhulp van €13,9 mln. toegewezen aan de gemeente Groningen als coördinerende gemeente van de regio Noord (Groningen, Drenthe en Friesland). Hiervan wordt € 11,6 mln. besteed voor de frictiekosten, projectmanagement en vooral de om- en opbouw van 20 plekken bij Elker. Elker is de organisatie die de voorzieningen voor de doelgroep gesloten jeugdzorg organiseert voor jeugdigen uit Groningen, Drenthe en Friesland. Voor de afbouw van de JeugdzorgPlus plekken heeft Elker € 1,6 mln. ontvangen en Jeugdhulp Fryslân € 726.000.

122	SLIM	blz 229 In de tabel taakmutaties: "Gemeenten zijn verantwoordelijk voor jeugdhulp aan kinderen in AZC's. Hiervoor is een structureel budget beschikbaar. De verdeling is gebaseerd op recente realisatiecijfers. Deze wordt voorlopig doorgetrokken naar volgende jaren." Wat staat hier precies? Hoeveel geld is er beschikbaar voor jeugdhulp aan kinderen in AZC's?	In het (verre) verleden is vanuit het rijk via een taakmutatie budget toegekend aan gemeenten. Deze middelen zijn toegevoegd aan de reguliere middelen van de jeugdzorg en worden niet apart ingezet en gemonitord. De taakmutatie houdt in dat het rijk op basis van haar data aanleiding ziet om het budget aan te passen. In het geval van Leeuwarden gaat het om een vermindering van € 15.000.
123	SLIM	Pagina 16 Hoofdstuk 2.1.1 "Samenwerking met partners om participatie en doorstroom te bevorderen… Een toekomstbestendig sociaal ontwikkelbedrijf. In 2027 werken we samen met Caparis en regionale partners." Wie zijn deze regionale partners?	Dit zijn onder meer de gemeenten waarmee wordt samengewerkt binnen Caparis. De mede aandeelhouders Gemeente Heerenveen, Gemeente Opsterland en Gemeente Smallingerland zijn hierin met name belangrijke partners.
124	SLIM	Pagina 17 Hoofdstuk 2.1.2. "Uitvoering hervormingsagenda Jeugd en Jeugdagenda 2024/2028. Werken aan een sterk en toegankelijk zorgnetwerk." Wat heeft dit zorgnetwerk tot op heden opgeleverd en wie zijn hierbij betrokken?	Met een sterk en toegankelijk lokaal zorgnetwerk bedoelen we niet een afzonderlijk overleg of een specifiek samenwerkingsverband van organisaties. Het begrip verwijst naar het totale stelsel van ondersteuning voor kinderen, jongeren en gezinnen in Leeuwarden. Dit bestaat uit de sociale basis in wijken en dorpen, preventieve voorzieningen, de pedagogische basis op scholen en in de kinderopvang, laagdrempelige ondersteuning aan gezinnen, de lokale toegang en waar nodig de specialistische jeugdhulp.
125	SLIM	Pagina 21 Hoofdstuk 2.1.3."Ontwikkelen lokale toegang. Vanwege aflopende contracten met Amaryllis, Windkracht058, Thuiszorg het Friese land en MIEP is ontwikkeling van brede toegang van groot belang. Hangt samen met inkoop van jeugdzorg." Wanneer worden er nieuwe contracten aanbesteed en is er al bekend aan welke partijen?	Op dit moment wordt een voorkeursvariant voor de uitvoering van de toegang uitgewerkt en eind dit jaar aan de raad voorgelegd. We zijn nog niet bezig met de verdere uitwerking en kunnen hier nog geen uitspraak over doen.
126	SLIM	Pagina 41 Hoofdstuk 2.2.2 "Herinrichting Vlietzone. We zetten concrete stappen om hier uitvoering aan te geven." In de Vlietzone zijn al jaren plannen om de wijk te verbeteren. Er is nu meer groen, maar dat is ten koste gegaan van parkeergelegenheid voor inwoners. Welke concrete stappen gaan er in 2027 gezet worden en hoe gaan de inwoners van deze wijk hier iets van merken? En hoe wordt er gemonitord welke uitwerking dit heeft in de praktijk?	Vanuit de uitvoering Ontwikkelprogramma Leeuwarden Oost gaan we vanaf 2027 in Oud Oost aan de slag met een integraal gebiedsplan, daaronder valt ook de Vlietzone. Bij het uitwerken van de plannen voor de herinrichting van de Vlietzone worden ook de inwoners en belanghebbenden betrokken. Dit participatieplan moet nog uitgewerkt worden. Duidelijke communicatie met de inwoners van de Vlierzone zal hier zeker onderdeel van uit maken. De uitvoering van het Ontwikkelprogramma Leeuwarden Oost wordt gemonitord in gezamenlijkheid met de monitoring van het programma Leeuwarden Oost. Specifiek voor de herinrichting Vlietzone is op dit moment geen monitoring voorzien.
127	SLIM	Pagina 25 Hoofdstuk 2.1.3 "Maatwerkplannen per wijk of dorp. In 2027 gaan we maatwerkplannen maken en uitvoeren." Welke instanties of organisaties gaan deze plannen maken en uitvoeren?	De maatwerkplannen worden onder begeleiding van de beleidsadviseurs sociale basis gemaakt met vertegenwoordigers van wijkpanels/dorpsbelangen, wijkverenigingen/dorpsverenigingen, de betreffende opbouwwerker en de betreffende wijk- en dorpscoördinator. Zij vormen de kern. Als er in de wijken en dorpen andere maatschappelijke organisaties structureel aanwezig zijn, dan kunnen die ook aanschuiven. Dat is maatwerk.
128	SLIM	In de vorige periode werd vanuit wonen en zorg benoemd dat Leeuwarden een Rijksopdracht heeft gekregen om voor 2040 1100 geschakelde woningen te bouwen. Hierover lezen wij niets in deze begroting? In hoeverre wordt al voorbereidend werk verricht om aan deze Rijksopdracht te voldoen? Hoeveel van deze opdracht is al opgenomen in de plannen of prestatie afspraken? En als dat nog niet gebeurd is waarom niet?	Het afsprakenkader Ouderenhuisvesting richt zich op de realisatie van geclusterde woningen, zorggeschikte woningen en nultredewoningen in de periode 2025-2034. Voor de gemeente Leeuwarden betekent dit een totale opgave van 1.100 woningen die geschikt zijn voor ouderen: o 450 geclusterde woningen (ambitie Wonen met zorg) o 230 zorggeschikt (idem) o 420 nultredewoningen (ambitie Wonen in de stad). Dit zijn inspanningsverplichtingen, geen resultaatsverplichtingen. In het uitvoeringsprogramma Wonen met Zorg is dit geconcretiseerd De ambities die we met Woonzorg Nederland hebben afgesproken (400 woningen) zijn onderdeel van het afsprakenkader; met hen zijn we in overleg over concrete locaties. Daarnaast werken we met o.a. WoonFriesland en vernieuwen van Swettehiem. In Middelsee wordt Cosam Realiseert.
129	GB058	Lasten veerdiensten: in de begroting op blz. 114 staat een bedrag van 578.000; hoe is dit opgebouwd?	De € 578.000 aan kosten voor de pont de Burd bestaan uit: - Personeelslasten € 480k voor de pontschippers die de pont van 7 uur in de ochtend tot 24.00 uur of 02.00 uur 365 dagen per jaar varen; - Gas, elektra en brandstof € 32k; - Overig (onderhoud en kapitaallasten) € 66k.
130	GB058	Baten veerdiensten: op dezelfde pagina een opbrengst van 80.000: hoe is dit opgebouwd? Wat zijn de opbrengsten van het pontje Wyns, en wat van de Burd, waarbij de laatste verdeeld in auto's en niet-auto's?	Pontje Wyns valt niet onder gemeente Leeuwarden, dus de gehele opbrengst is afkomstig van pont de Burd. Hierbij is € 27.000,- afkomstig van abonnementhouders (in 2025). Het overige deel is afkomstig van de incidentele overzettingen. Een uitsplitsing van deze incidentele opbrengsten naar auto's en niet-auto's is momenteel niet beschikbaar en kan op korte termijn niet betrouwbaar worden gereconstrueerd.
131	GB058	Baten: wat zijn de baten van de toeristenbelasting (1.233.000 blz. 112) verdeeld in bebouwd (2,50) en onbebouwd (1,75)	De geraamde opbrengst van €1.233.000 is gebaseerd op de werkelijke overnachtingen van 2024. In 2024 hebben er in totaal 532.686 overnachtingen plaats gevonden in de gemeente Leeuwarden. Hiervan hebben 402.037 overnachtingen in bebouwde logies en 130.649 in onbebouwde logies plaats gevonden.
132	FVD	Blz. 131 tabel; Groen ; reden van de stijging van 16,1 milj. Naar 17,1 milj. in 2027.	Voor wat betreft groen bestaat de stijging uit enerzijds de reguliere inflatie en anderzijds uit toename areaal vanwege gebiedsuitbreidingen.
133	FVD	Blz. 110 strategische investeringen 45 milj. Is dit een nieuwe lening of komt dit uit bestaande middelen en zo ja welke.	Nee, voor de strategische investeringen is niet vooraf een nieuwe lening van € 45 miljoen aangetrokken. Pas nadat de raad een concreet investeringsvoorstel heeft vastgesteld, het aanbestedingstraject is doorlopen en de uitvoering start, ontstaat daadwerkelijk een financieringsbehoefte. Op dat moment wordt gekeken naar de beschikbare liquiditeiten, het saldo in de schatkist en de stand van de rekening-courant. Op basis daarvan wordt beoordeeld of en in welke omvang externe financiering (leningen) nodig is.
134	FVD	Wat voor opbrengst genereert de 2,5 % inflatie correctie op de OZB belasting.	De inflatiecorrectie van 2,5% op de OZB-tarieven leidt tot een hogere OZB-opbrengst. Uitgaande van de geraamde OZB-opbrengst van € 46,7 miljoen bedraagt de extra opbrengst indicatief circa € 1,17 miljoen. De uiteindelijke opbrengst kan hiervan afwijken doordat de OZB-opbrengst ook wordt beïnvloed door factoren zoals areaaluitbreiding (nieuwbouw), mutaties in objecten en de ontwikkeling van WOZ-waarden.
135	FVD	wat zijn de OZB tarieven voor 2026 en 2027. Ik heb ergens een tarief gevonden van 0,10760 %. Is dit een bestaand tarief ? Zo ja, bij welk jaar?	Voor 2026 zijn de OZB-tarieven vastgesteld op: Woningen (eigenaar): 0,10760% van de WOZ-waarde. Niet-woningen (eigenaar): 0,44740% van de WOZ-waarde. Niet-woningen (gebruiker): 0,35804% van de WOZ-waarde. Voor 2027 liggen momenteel de volgende tarieven ter besluitvorming voor: Woningen (eigenaar): 0,10130% van de WOZ-waarde. Niet-woningen (eigenaar): 0,47235% van de WOZ-waarde. Niet-woningen (gebruiker): 0,37788% van de WOZ-waarde. Deze tarieven zijn gebaseerd op de thans beschikbare WOZ-waarden. In november volgt een actualisatie op basis van de definitieve waardeontwikkeling en wordt deze aan de raad voorgelegd ter besluitvorming.
136	SLIM	Het geraamde saldo van Cultuur stijgt van € 17,218 miljoen in 2026 naar € 17,680 miljoen in 2027. Welk deel van de stijging betreft indexatie en welk deel extra activiteiten?	Deze stijging bestaat voor € 405.000 uit indexaties en voor € 57.000 uit extra activiteiten.

137	SLIM	Hoeveel van het totale budget komt ten goede aan betaalbare cultuurdeelname in wijken en dorpen?	Daar is geen eenduidig antwoord op te geven. We maken geen exact onderscheid in betaalbare en niet betaalbare cultuurdeelname in wijken en dorpen. We kunnen wel een indicatie geven van cultuursubsidies aan instellingen met culturele activiteiten die voor iedereen (financieel) bereikbaar zijn. De totale lijst van gesubsidieerden is opgenomen in bijlage C van de begroting 2027. We lichten er hier een aantal uit: Programma Cultuur -Dbieb1)€ 4.114.700 -Kunstkade 1)€ 1.941.500 -Fries Straat Festival€ 83.500 -Befrijdingsfestival€ 61.810 -Subsidieregeling Amateurkunst€ 79.560 -Generatiehuis€ 43.680 -Stoereloer € 11.740 -Decemberlicht€ 31.630 -Prinsentuinconcerten€ 32.760 -Omroep Leeuwarden€ 180.730 -SML/ Mooie zondagen€ 5.150 -Taptoe€ 9.710 -Over de drempel€ 82.400 -AED Levwerd, open monumentendag€ 2.600 -Popronde Leeuwarden€ 6.100 Totaal€ 6.687.570 NB 1. De dekking van deze subsidies komt deels uit andere programma's, zoals de programma's Bestaanszekerheid, Kansengelijkheid en Gezond samenleven.
138	SLIM	Hoe is bij de verdeling rekening gehouden met inwoners die nu door kosten of stand niet deelnemen?	Daar is geen rekening mee gehouden.
139	SLIM	Voor Arcadia is in de beleidsintensiveringen € 1 miljoen in 2027 en € 400.000 in 2028 opgenomen. Welk deel is bestemd voor organisatie, marketing en programmering? Welk bedrag financiert gratis deelname en projecten die inwoners en jongeren zelf ontwikkelen, en welke mogelijkheden hebben zij om binnen dit budget over de besteding mee te beslissen?	Het bedrag is als volgt opgebouwd: Organisatie € 100.000, marketing € 300.000,- en € 1 miljoen programmering. Het programmabudget wordt ingezet voor een programma dat grotendeels door en met jongeren (circa 15-35 jaar) wordt ontwikkeld en uitgevoerd. Jongeren worden actief betrokken bij het bedenken, organiseren en realiseren van activiteiten, waar nodig onder begeleiding. Een groot deel van het programma zal gratis toegankelijk zijn voor inwoners; op dit moment kan nog niet worden aangegeven of alle activiteiten gratis zullen zijn. Arcadia werkt niet met een jury- of stemprocedure waarbij inwoners of jongeren besluiten nemen over de besteding. Wel hebben jongeren een belangrijke rol bij de inhoudelijke vormgeving van het programma. Door mee te denken over de programmering en activiteiten hebben zij indirect invloed op de inzet van middelen binnen het programmabudget. De uiteindelijke budgettaire besluitvorming blijft echter bij de organisatie.
140	SLIM	De toelichting noemt het vervallen van circa € 300.000,- aan eenmalige middelen voor festivals en evenementen, terwijl de beleidsintensiveringen € 230.000,- per jaar vermelden. Wat is het totale budget in 2027 ten opzichte van 2026? Welk bedrag blijft beschikbaar voor gratis evenementen en kleinschalige activiteiten van bewoners en jongeren, en welk deel daarvan komen door de budgetontwikkelingen onder druk te staan?	Het incidentele budget voor festivals en evenementen was € 300.000,-. Dit is omgezet in een structureel budget van € 230.000,-. Het totale budget in 2026 is €530.000,- en in 2027 € 230.000,-. Het totale bedrag blijft beschikbaar voor (gratis) evenementen voor inwoners en bezoekers. Het budget komt niet onder druk te staan, omdat deze is gecompenseerd in andere cultuurbudgetten. Dit budget is niet bedoeld voor bewoners en jongeren. Zij kunnen via andere budgetten kleinschalige activiteiten organiseren.
141	SLIM	Welke bedragen zijn in 2027 opgenomen voor veilige loop- en fietsrouters rond Europaplein, WTC en Tesselschadestraat? Welk deel dient de dagelijkse bereikbaarheid voor omwonenden, scholieren en mensen met een beperking, en welk deel de afwikkeling van evenementenverkeer? Hoe zijn de kosten verdeeld tussen gemeente en ontwikkelaars en welk budget ontbreekt nog voor de dagelijkse verkeersveiligheid?	In 2027 zijn nog geen bedragen opgenomen voor concrete maatregelen. De te treffen maatregelen zullen volgen uit o.a. een nadere analyse als gevolg van de functieverandering van kantoren naar wonen rond het gebied van de Tesselschadestraat. Voor de uiteindelijke maatregelen zal vooral de nadruk liggen op het verbeteren van oversteeklocaties en eventueel ontbrekende schakels voor voetgangers en fietsers in dit gebied.
142	SLIM	Welk budget is in 2027 beschikbaar voor onderzoek naar aanpassingen van het Blokhuisplein? Welk deel kan worden besteed aan concrete verbeteringen voor blinde en slechtziende mensen, ouderen en mensen met een lichamelijke beperking? Welke aanvullende middelen zijn nodig als toegankelijkheidsproblemen niet binnen het beschikbare krediet kunnen worden opgelost?	In 2027 is nog geen bedrag opgenomen voor concrete maatregelen. De te treffen maatregelen zullen volgen uit het onderzoek naar het functioneren van het Blokhuisplein en een analyse van aanpassingen die mogelijk zijn om de verkeersveiligheid en de kwaliteit van de openbare ruimte verder te verbeteren. Daarbij houden we – zoals verwoord in het beleidskader Mobiliteit – rekening met alle verkeersdeelnemers waaronder mensen met een beperking.
143	SLIM	Voor uniformiteit van rotondes binnen de bebouwde kom is 325k in 2027 en 250k in 2028 geraamd. Hoeveel rotondes kunnen daarmee daadwerkelijk veiliger worden ingericht en voorrang bieden aan fietsers en voetgangers? Welke overige locaties blijven buiten dit budget en wat zou het kosten om de meest urgente daarvan verder aan te pakken?	Het betreft de volgende 8 rotondes: •Tijnjedyk – Drachtsterweg: •J.H. Knoopstraat - Pieter Stuyvesantweg – Drachtsterweg; •Tjalkstraat - Pieter Stuyvesantweg; •Kanaalweg – Franklinstraat; •Zuidvliet – Franklinstraat – Archipelweg; •Insulindestraat – Archipelweg – Esdoornstraat; •Egelantierstraat – Archipelweg – Coopmansstraat. •Julianalaan – Hobbemastraat. De grote rotonde Vrijheidsplein(Groningerstraatweg- Archipelweg) valt – om reden van verkeersveiligheid - buiten deze 8 rotondes op de voormalige oostelijke rondweg vanwege het bijzondere karakter met een busbaan. Afrijdende bussen kunnen het zicht ontnemen op de afrijdende rijstrook voor autoverkeer waardoor het omdraaien van de voorrang niet geschikt is. Door het instellen van voorrang van fietsers en voetgangers op deze enkelstrooks rotondes van de voormalige oostelijke rondweg ontstaat uniformiteit voor al de enkelstrooks rotondes binnen de bebouwde kom van Leeuwarden.
144	SLIM	Het aanpassen van de fasering van mobiliteitsinvesteringen levert vana 2027 jaarlijks 120k op. Welke projecten worden uitgesteld en welk deel daarvan betreft veilige schoolroutes, oversteekplaatsen en fietsverbindingen in dorpen? Welke extra kosten ontstaan door uitstel en welk budget zou nodig zijn om de meest urgente veiligheidsmaatregelen toch volgens de oorspronkelijke planning uit te voeren?	Deze fasering wordt veroorzaakt door een ombuiging die is opgenomen in het coalitieakkoord. Voor de jaarschijf 2027 heeft dit nog geen gevolgen. Dit speelt vanaf 2028. Er is nog geen keuze gemaakt over de fasering van projecten. Urgente verkeersveiligheidsprojecten worden volgens de reguliere werkwijze met prioriteit opgenomen in de begroting.

145	SLIM	Het geraamde saldo van Wonen en ruimte daalt van € 11,493 miljoen in 2026 naar € 7,160 miljoen in 2027. Welk deel van de resterende uitvoeringsmiddelen wordt ingezet voor betaalbare woningen voor alleenstaanden, starters en senioren? Hoeveel capaciteit en budget is beschikbaar om juist deze projecten te versnellen, en welke knelpunten kunnen door onvoldoende middelen niet worden opgelost?	Het geraamde saldo van het programma Wonen en ruimte daalt van € 11,493 miljoen in 2026 naar € 7,160 miljoen in 2027. Deze daling betekent niet dat er € 4,3 miljoen minder beschikbaar is voor wonen. Het verschil wordt grotendeels veroorzaakt door enkele financiële en administratieve ontwikkelingen. Een belangrijke oorzaak is dat de bijdrage aan de FUMO vanaf 2027 niet langer wordt verantwoord binnen het programma Wonen en ruimte maar binnen het programma Milieu. Daarnaast waren in 2026 incidentele middelen beschikbaar voor onder meer de Spoorzone, kunstprojecten, budgetoverhevelingen uit eerdere jaren en een eenmalige bijdrage vanuit de realisatiestimulans aan de grondexploitatie van Zuidlanden/Middelsee. Deze incidentele middelen keren in 2027 niet of in beperktere omvang terug. Hierdoor daalt het saldo van het programma, zonder dat sprake is van een evenredige afname van de gemeentelijke inzet op wonen. De beschikbare middelen voor wonen worden onder andere ingezet voor: • personele capaciteit voor wonen, volkshuisvesting en ruimtelijke ontwikkeling; • onderzoek, monitoring en externe ondersteuning, bijvoorbeeld voor woningmarktonderzoeken en prestatieafspraken; • het opstellen en uitvoeren van woonbeleid, waaronder het Volkshuisvestingsprogramma; • uitvoering van projecten gericht op woningbouw, doorstroming en beter benutten van de bestaande woningvoorraad. Daarnaast ontvangt de gemeente middelen uit de rijksregeling Realisatiestimulans. In 2025 bedroeg deze bijdrage circa € 2,4 miljoen. Deze middelen worden ingezet voor: • versterking van de grondexploitatie Middelsee, ter ondersteuning van de woningbouwambities en het aandeel sociale huur; • uitvoering van het programma Leeuwarden Oost; • het Strategisch Ontwikkelfonds en het vereveningsfonds sociale woningbouw, waarmee woningbouwprojecten financieel kunnen worden ondersteund. Verder is € 500.000 gestort in het vereveningsfonds sociale woningbouw. Naar verwachting kunnen vanaf 2027 of 2028 de eerste bijdragen uit dit fonds worden verstrekt.
145 deel 2		*Vervolg van hierboven*	Hiermee kunnen extra sociale huurwoningen worden gerealiseerd in projecten waar dit financieel niet vanzelfsprekend haalbaar is. Voor alleenstaanden, starters en senioren zijn geen afzonderlijke budgetten beschikbaar. Het realiseren van betaalbare woningen voor deze doelgroepen vindt plaats via de reguliere woningbouwprogrammering en gebiedsontwikkelingen. Daarbij stuurt de gemeente op de wettelijke norm van ten minste twee derde betaalbare woningen, waaronder sociale huur, middenhuur en betaalbare koop. Ook wordt ingezet op doorstroming, woningen voor senioren, woningdelen, woningsplitsing en het beter benutten van de bestaande voorraad. De capaciteit voor wonen is primair gericht op het versnellen van de woningbouwproductie, het realiseren van de ambitie om netto 4.000 woningen toe te voegen in deze bestuursperiode, het opstellen van het Volkshuisvestingsprogramma en het versterken van de sociale en betaalbare woningvoorraad.
146	FvD	Welke begrotingsbedragen en personele capaciteit zijn vanaf 2027 voor de pandenbrigade opgenomen, en hoe is de inzet ervan afgestemd op de bestaande aanpak van misstanden in de particuliere huursector?	Voor de pandenbrigade is in 2027 en 2028 jaarlijks € 240.000,- euro opgenomen. We zijn op dit moment bezig met de voorbereiding voor het opstarten van de pandenbrigade. Zodra de pandenbrigade operationeel is, zal er praktijkervaring worden opgedaan en is meer te zeggen over hoe de inzet zich verhoudt tot de bestaande aanpak van misstanden in de particuliere sector. Wij gaan ervan uit uw vraag hiermee voldoende is beantwoord.
147	FvD	Welke extra inkomsten en uitvoeringskosten worden in 2027 verwacht door de intensivering van parkeerhandhaving met de scanauto? In hoeverre worden deze meeropbrengsten ingezet voor parkeer- en mobiliteitsvoorzieningen, dan wel als algemeen dekkingsmiddel?	De extra inkomsten bedragen in totaal € 1,9 miljoen. Van dit bedrag wordt € 0,9 miljoen ingezet ter dekking van de kosten voor handhaving, parkeren en mobiliteitsvoorzieningen. Het resterende bedrag van € 1,0 miljoen wordt toegevoegd aan de algemene middelen en draagt daarmee bij aan een sluitende begroting.
148	FvD	Hoe worden de netto beschikbare bedragen van -€ 792.534 in 2028, -€ 1.929.534 in 2029 en -€ 2.955.534 in 2030 gedekt of verwerkt in de meerjarenraming?	Het investeringsprogramma 2028-2030 wordt nog verder uitgewerkt. Op basis van het uitvoeringsprogramma Mobiliteit overstijgt de investeringsbehoefte momenteel de beschikbare middelen. Dit verschil is bewust zichtbaar gehouden in de meerjarenraming om de omvang van de opgave inzichtelijk te maken.
149	FvD	Welke kostenraming en dekking zijn opgenomen voor de voorbereiding van de knip in de Stationsweg en de verwachte uitvoering in 2028/2029? En wat betekent de knip in de Stationsweg, in samenhang met de andere geplande verkeersmaatregelen, voor de doorstroming en verkeersdruk op omliggende wegen en uitvalswegen?	Voor de voorgenomen knip in de Stationsweg worden momenteel de benodigde voorbereidingen getroffen, waaronder het opstellen van een kostenraming. Bij het tot stand komen van het Beleidskader mobiliteit zijn al verschillende onderzoeken uitgevoerd naar de impact van de verschillende verkeersmaatregelen. Van belang is dat de knip in de Stationsweg deel uitmaakt van breder pakket aan maatregelen: er zullen ook andere verkeersmaatregelen worden getroffen om het systeem als geheel goed te laten functioneren. Nu de maatregel verder wordt voorbereid, wordt fijnmaziger onderzocht wat de effecten van deze maatregel zijn op het functioneren van het mobiliteitssysteem als geheel. De resultaten van deze uitwerking worden betrokken bij de verdere besluitvorming
150	FvD	Zijn er prognoses of onderzoeken beschikbaar over de mogelijke nadelige gevolgen voor de bereikbaarheid van de binnenstad en het vestigingsklimaat voor ondernemers?	De gevolgen voor de bereikbaarheid van de binnenstad en het functioneren van het mobiliteitssysteem worden betrokken bij de verdere uitwerking van de voorgenomen knip. De resultaten hiervan worden meegenomen in de verdere besluitvorming en afgewogen tegen de doelstellingen van het beleidskader Mobiliteit
151	JA21 / PvdD	Welke deel van de hondenbelasting vloeit door naar de algemene middelen?	Uit een nadere analyse blijkt dat de opbrengst van de hondenbelasting niet leidt tot een toevoeging aan de algemene middelen. De opbrengst hondenbelasting wordt ingezet ter dekking van kosten die samenhangen met hondenbezit (bestrijding overlast en handhaving) en de uitvoering van de belasting. Omdat de totale kosten hoger zijn dan de opbrengsten, blijft per saldo een onttrekking uit de algemene middelen noodzakelijk. In de MTR 2020 is destijds besloten om vanaf 2022 de opbrengst van de hondenbelasting te verhogen, zodat de kostendekkendheid zou stijgen. Dit betrof een structureel bedrag van € 40.000,-. Kortgezegd is er daarom geen sprake van een toevoeging aan de algemene middelen, maar een minder hoge onttrekking.

152	SLIM	De begroting noemt 3,4 miljoen aan overgehevelde middelen voor verduurzaming van Leeuwarden Oost in 2026 als verklaring voor de budgetdaling in 2027. Welk bedrag blijft in 2027 beschikbaar voor huishoudens met een laag inkomen en een slecht geïsoleerde woning? Hoeveel woningen kunnen daarmee worden aangepakt en welk aanvullend budget is nodig om de bestaande aanpak zonder vermindering voort te zetten?	Voor de verduurzaming van particuliere woningen in Leeuwarden-Oost heeft de gemeente middelen uit het Volkshuisvestingfonds ontvangen. Aangevuld met gemeentelijke en Provinciale cofinanciering is in totaal circa € 21,7 miljoen beschikbaar met een looptijd tot juli 2031 (of tot wanneer het subsidieplafond is bereikt). De aanpak is specifiek gericht op huishoudens met een woning met een lage WOZ-waarde en een lagere energetische kwaliteit. Het doel is om de energieprestatie van 1.610 particuliere woningen te verbeteren door na-isolatie van de schil van de woning. Woningeigenaren kunnen hiervoor een bijdrage van € 12.000 per woning ontvangen, die bovendien gecombineerd kan worden met andere gemeentelijke, provinciale en landelijke subsidies. Energiecoaches begeleiden inwoners bij dit proces. De jaarlijks beschikbare budgetten kunnen verschillen doordat de middelen binnen de gemeentelijke begroting over de jaren worden verdeeld. Een lager bedrag in een afzonderlijk begrotingsjaar betekent daarom niet dat het totale beschikbare budget voor inwoners afneemt. Door een hoger uitvoeringstempo in 2026 dan verwacht zijn middelen tussen jaren verschoven, maar het totale budget blijft ongewijzigd. Er is bij de start van de subsidieregeling uitgegaan van een verduurzaming van ongeveer 300 woningen per jaar. De subsidieregeling is in april 2025 gestart en inmiddels zijn er ruim 750 aanvragen binnen. Op basis van het huidige tempo verwachten wij de subsidie nog tot en met 2028 te kunnen verstrekken.
153	SLIM	Welke bedragen zijn in 2027 geraamd voor Isolatie Eigen Woning, de witgoedwissel en de energie- en verduurzamingscoaches, uitgesplitst naar hulp aan inwoners en uitvoeringskosten? Welk budget helpt huishoudens die geen eigen bijdrage kunnen betalen of niets kunnen voorfinancieren, en hoeveel huurders en woningeigenaren met een laag inkomen kunnen daarmee aantoonbaar lagere energielasten krijgen?	Voor de subsidieregeling Isolatie Eigen Woning heeft de gemeente tussen 2023 en 2025 in totaal € 19.129.511 van het Rijk ontvangen, waarvan € 578.414 specifiek voor Doe-Het-Zelf-subsidies. Met deze middelen moeten minimaal 7.809 woningen worden geïsoleerd. Van het budget is 10% nodig voor de uitvoering. Dit betreft de inzet van energiecoaches en subsidiemedewerkers die inwoners begeleiden en aanvragen verwerken. De middelen moeten uiterlijk in 2028 zijn besteed, met de mogelijkheid tot verlenging tot en met 2030. Er zijn inmiddels 3.114 subsidies verstrekt. Op basis van het huidig tempo kunnen we de subsidieregeling in ieder geval tot halverwege 2029 aanbieden. De witgoedwissel wordt bekostigd uit de SPUK Energiearmoede en wordt sinds 2023 aangeboden. Inmiddels zijn 2.686 bonnen verstrekt en kunnen nog 937 waardebonnen worden uitgegeven. Op basis van het huidige tempo kan de witgoedwissel naar verwachting tot eind 2029 worden aangeboden. De witgoedwissel is gekoppeld aan een energiecoachingstraject, om zo de energielasten nog meer te verlagen. De energiecoaches en subsidiemedewerkers voeren deze regeling uit. De uitvoeringskosten zijn beperkt, omdat de verwerking grotendeels geautomatiseerd plaatsvindt. Voor 2027 is er € 740.000 geraamd voor 3 energiecoaches en 6 verduurzamingscoaches (uit verschillende budgetten). De komende jaren kunnen we de huidige formatie doorzetten en energiecoaching aan inwoners aanbieden. Wij richten onze inzet juist op huishoudens die niet zelf kunnen investeren in verduurzaming. Voor woningeigenaren met een laag inkomen bieden wij, naast de subsidieregeling Isolatie Eigen Woning, de gemeentelijke subsidieregeling Energiebesparende Woningmaatregelen en is er de provinciale aanvulling op de Isolatie Eigen Woning. Daarnaast begeleiden wij inwoners bij het aanvragen van de landelijke ISDE-subsidie en een lening via het Warmtefonds. Huishoudens met een bruto verzamelinkomen tot € 60.000 kunnen daarbij renteloos lenen voor verduurzamingsmaatregelen. Door subsidies en financiering te combineren, kunnen inwoners vaak meerdere isolatiemaatregelen uitvoeren, wat structureel bijdraagt aan lagere energielasten. Huishoudens met energiearmoede worden hierbij intensief begeleid door energiecoaches. Voor huurders ligt de nadruk op energiecoaching en gedragsverandering, kleine
154	SLIM	Hoe hoog is de subsidie voor de mobiliteitshubs in Spoordok waarvoor de bouw van meer dan 500 woningen in 2027 moet starten? Welk bedrag loopt het risico bij vertraging en hoe is dit financieel afgedekt? Welke gevolgen zou verlies van de subsidie binnen de huidige begroting hebben voor de gemeentelijke bijdragen aan betaalbare woningen, toegankelijkheid en buurtvoorzieningen in Spoordok?	De hoogte van de subsidie is € 8,4 mln. incl. btw. Dat is 7 mln. excl. btw. Als de woningen niet binnen de termijnen van de subsidie gerealiseerd worden is het risico dat de subsidie lager kan worden vastgesteld of in het ergste geval in zijn geheel wordt teruggevorderd. De relevante termijnen zijn: •Start bouw eerste woningen in 2027. •Start bouw infrastructurele maatregel in 2027. De start bouw van de woningen ligt bij ontwikkelaar Leyten. De planning hiervan past binnen deze randvoorwaarde. De infrastructurele maatregel gaat in de praktijk om de realisatie van een parkeerhub. De gemeente in overleg en onderhandeling om dit te realiseren binnen de gestelde termijn. De verwachting is dat we aan deze termijn gaan voldoen. Als de subsidie wegvalt heeft dat niet direct gevolgen voor de gemeentelijke begroting. De subsidie staat namelijk als “vooruit ontvangen” op de balans en zit niet in de exploitatie. Het is wel relevant voor de nog vast te stellen grondexploitatie. Hier zou dan mogelijk een tekort ontstaan. Als we buiten de termijnen zouden dreigen te raken dan zullen we in het overleg met het Rijk dit aankaarten en bespreken welke oplossingen er zijn. Als die er niet zijn dan kunnen we kijken naar andere subsidiemogelijkheden, of het zou opgelost moeten worden binnen de grondexploitatie. Dan zal het mogelijk wel ten koste van andere uitgangspunten van het plan. We verwachten dat we de grondexploitatie in het eerste kwartaal van 2027 gereed hebben en dan ter besluitvorming voor kunnen leggen aan uw Raad.
155	SLIM	Voor Spoordok is 5 miljoen in de investeringsfondsen gereserveerd. Welk deel wordt ingezet voor voorzieningen die alle bewoners kunnen gebruiken, zoals groen, ontmoeting en veilige looproutes, en welke kosten dragen ontwikkelaars? Welk aanvullend bedrag is nodig om deze voorzieningen tegelijk met de eerste woningen beschikbaar te hebben, ook voor bewoners van de sociale huurwoningen?	De gereserveerde € 5 miljoen is niet specifiek gelabeld aan één onderdeel van Spoordok. Het is een integrale gebiedsontwikkeling waarin met een totale grondexploitatie wordt gewerkt. Daar zijn de openbare, maatschappelijke en economische voorzieningen, wonen, parkeren, infrastructuur en economische onderdeel van. Onderdeel van de grondexploitatie is ook de bijdrage van ontwikkelaars aan de algemene voorzieningen en de inkomsten van subsidies. En tenslotte de gemeentelijke bijdrage aan de gebiedsontwikkeling. De gereserveerde € 5 miljoen zal dan als dekking kunnen dienen voor het gemeentelijke aandeel in de totale grondexploitatie. De omvang van de gemeentelijke bijdrage is nu nog niet vast te stellen. De gesprekken met de externe partijen lopen nog, en het stedenbouwkundig plan wordt nog aan gewerkt. De verwachting is dat er eind dit jaar meer duidelijkheid is, en er in het eerste kwartaal van 2027 besluitvorming over kan plaatsvinden.